

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka

Bc. Šárka Haklová

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Šárka Haklová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka

Název anglicky

Cross-border cooperation in the municipality Nová Paka

Cíle práce

Diplomová práce se soustředí na zapojení územní samosprávy ve vybrané obci do přeshraniční spolupráce. Cílem práce je ukázat, do jaké míry tato spolupráce přispívá k posilování místního a regionálního rozvojového potenciálu, kteří aktéři se na přeshraniční spolupráci nejvíce podílejí, jaké faktory mají vliv na její efektivitu a na jaké limity naráží realizace rozvojových projektů.

Metodika

Diplomová práce bude mít charakter případové studie. Bude založena na studiu teoretických koncepcí a dokumentů vztahujících se k regionálnímu rozvoji a přeshraniční spolupráci. Doplnující informace budou získány prostřednictvím rozhovorů s hlavními aktéry přeshraniční spolupráce ve vybraném územně samosprávném celku, zejména s představiteli zapojených samospráv, případně se zástupci dalších participujících subjektů.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

obec, regionální rozvoj, euroregion, přeshraniční spolupráce

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš.

Praha : Karolinum: Univerzita Karlova v Praze, 2011. ISBN 978-80246-1974-3.

ČMEJREK, Jaroslav. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. ISBN

978-80-87197-00-4

DOČKAL, Vít. Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obláček a hrana reality. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3751-2.

JÁČ, Ivan a kolektiv. Jedinečnost obce v regionu. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN

978-80-7431-038-6.

JEŘÁBEK, Milan, Jaroslav DOKOUPIL a Tomáš HAVLÍČEK. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1051-3.

SKOKAN, Karel. Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie. Ostrava: Repronis, 2003. ISBN 80-7329-023-5.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 16. 5. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6. 6. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 02. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Jaroslavu Čmejkovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce.

Přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka. Práce analyzuje vývoj přeshraniční spolupráce od roku 2005 do současnosti v obci Nová Paka. Ve třech programových obdobích jsou rozebrány jednotlivé projekty, označeny cílové skupiny, kterým jsou aktivity určeny, a vysvětleny stanovené cíle. Práce poukázala na skutečnosti, které aktéři zapojení do přeshraniční spolupráce vnímají jako problémy při realizaci společných akcí. Výzkum odhalil, že cíle stanovené v oblasti rozvoje cestovního ruchu jsou nerealistické. Dopad investičních a neinvestičních projektů k rozvoji přeshraničních vztahů je ve spojitosti s poměrně velkou vzdáleností mezi partnerskými městy lokální a nemá významnější vliv na rozvoj regionu.

Klíčová slova: euroregion, Nová Paka, obec, projekt, přeshraniční spolupráce, rozvoj

Cross-border cooperation in the municipality Nová Paka

Abstract

This thesis addresses the issue of cross-border cooperation in the municipality Nová Paka. The work analyses the development of cross-border cooperation from 2005 until present in the municipality Nová Paka. The thesis analyses individual projects within three programming periods, identifies target groups, for which the activities are intended, and explains the set objectives. The work points out facts perceived by the participants involved in cross-border cooperation as problematic when implementing joint actions. The research has revealed that the goals set in the area of tourism development are unrealistic. Concerning a relatively big distance between the partner towns, the impact of investment and non-investment projects to develop cross-border relationships is local and therefore does not have any significant influence on the development of the region.

Keywords: euroregion, Nová Paka, municipality, project, cross-border cooperation, development

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
Teoretická východiska	15
3 Územní samospráva	15
3.1 Obec a orgány obce	15
3.2 Spolupráce obcí	18
3.3 Aktéři spolupráce obcí	20
4 Region a regionální rozvoj.....	20
4.1 Regionální rozvoj	23
4.2 Strategie regionálního rozvoje	24
4.3 Teorie regionálního rozvoje a současné trendy	25
4.4 Sociální potenciál regionu	28
5 Přeshraniční spolupráce	31
5.1 Euroregion	32
5.2 Příhraniční region a hraniční efekt	33
5.3 Historie programů na podporu přeshraniční spolupráce	34
5.4 Modernizace politiky soudržnosti po roce 2020	37
Empirická část.....	39
6 Město Nová Paka.....	39
7 Přeshraniční spolupráce v Nové Pace	44
7.1 Programové období 2004–2006	44
7.2 Programové období 2007–2013	45
7.3 Programové období 2014–2020	52
8 Euroregion Glacensis	60
9 Vyhodnocení přeshraniční spolupráce v Nové Pace	62
10 Závěr.....	68
11 Seznam použitých zdrojů	72
12 Přílohy	79

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1	Přehled organizačních forem spolupráce obcí	80
Obrázek 2	Mapa euroregionů v České republice	80
Obrázek 3	Podporované území v rámci OP přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika pro období 2007–2013	81
Obrázek 4	Alokace finančních prostředků v programu Interreg V-A Česká republika – Polsko v období 2014–2020	81
Obrázek 5	Dotační území programu Interreg V-A Česká republika – Polsko v období 2014–2020	82
Tabulka 1	Přehled euroregionů v České republice	82
Obrázek 6	Celková mapa trasy zajímavostí ČR–PL	83

-

Seznam použitých zkratk

AEBR	Association of European Border Regions; v překladu Asociace evropských pohraničních regionů
CBC	Cross-Border Cooperation; v překladu přeshraniční spolupráce
ČR	Česká republika
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
EU	Evropská unie
EURG	Euroregion Glacensis
EÚS	Evropská územní spolupráce
FMP	Fond mikroprojektů
MAS	Místní akční skupina
MKS	Městské kulturní středisko
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NUTS	Nomenclature Unit of Territorial Statistic; v překladu Územní statistická jednotka
OP	Operační program
ORP	Obec s rozšířenou působností
PHARE	Poland and Hungary Aid for Restruction of the Economy; v překladu Polsko a Maďarsko Podpora na obnovu hospodářství
RDA	Regional Development Agency; v překladu Agentura pro regionální rozvoj
RM	Rada města
TACIST	Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States and Georgia; v překladu Technická pomoc Společenství nezávislých států a Gruzii
TJ	Tělovýchovná jednota
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (anglicky), v překladu Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ÚSC	Územně samosprávný celek
ZŠ	Základní škola

1 Úvod

V České republice je podle dat Českého statistického úřadu k 1. 1. 2017 celkem 6258 obcí. Z celkového počtu obcí žije ve 4814 obcích méně než 1000 obyvatel (Český statistický úřad, Malý lexikon obcí České republiky – 2017), což je skoro 77 %. Malé obce nedisponují dostatečnými finančními zdroji, potýkají se s nedostatkem kvalifikovaných lidí. Tyto faktory mohou způsobovat problémy v zajištění požadovaného rozsahu činností veřejné správy. Vzhledem k těmto podmínkám je velmi důležitá vzájemná součinnost a spolupráce. Obce mohou při řešení společných problémů a prosazování shodných zájmů v oblasti školství, zdravotnictví, sociální péče, životního prostředí, kultury, cestovního ruchu apod. uzavírat dohody ke splnění konkrétního úkolu nebo navázat dlouhodobější meziobecní spolupráci. Rozšířeným typem spolupráce je dobrovolný svazek obcí. Obce mohou také spolupracovat s právníky i fyzickými osobami nebo spolupracovat s obcemi jiných států (Zákon o obcích, obecní zřízení). Bez vzájemné spolupráce mezi obcemi si lze regionální rozvoj jen stěží představit. Spolupráce obcí napomáhá úspěšnému rozvoji území, přispívá k řešení a odstraňování problémů, ke zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel v daném území. Každá z forem spolupráce přináší obci určitý užitek a přínos.

Jednou z forem spolupráce obcí, podporovaných také ze zdrojů Evropské unie, je přeshraniční spolupráce. Její role je zvláště důležitá pro rozvoj periferních příhraničních oblastí, více vzdálených od centra. Přeshraniční spolupráce umožňuje poznat a pochopit situaci v jednotlivých oblastech sousedních států a nalézat společná řešení problémů. Po vstupu do Evropské unie a vytvoření schengenského prostoru nebrání již rozvoji spolupráce mezi sousedními zeměmi žádné hranice. Tato diplomová práce se snaží ukázat vznik a vývoj přeshraniční spolupráce místních samospráv na příkladu vybrané obce Nová Paka.

Práce je rozčleněna do deseti kapitol. Tři kapitoly jsou věnovány literární rešerši a teoretickým východiskům. Tyto kapitoly se soustřeďují na územní samosprávu, regionální rozvoj, teorie regionálního rozvoje, euroregiony a historii programů přeshraniční spolupráce. Těžiště empirické části práce tvoří kapitoly šest až deset. V kapitole šest je charakterizována vybraná obec Nová Paka. V sedmé kapitole jsou

podrobněji vyloženy jednotlivé projekty realizované v obci Nová Paka během programových období. Kapitola osm je věnována Euroregionu Glacensis, v jehož území se obec Nová Paka nachází. V deváté kapitole jsou zaznamenány názory aktérů přeshraniční spolupráce v Nové Pace na rozvoj území a posilování vzájemné integrace. Kapitola poskytuje odpovědi zapojených aktérů na otázky týkající se problémů a limitů přeshraniční spolupráce v Nové Pace, způsobu podílení se jednotlivých aktérů na přeshraniční spolupráci, vzájemných vztahů mezi aktéry a plnění stanovených cílů v rámci přeshraniční spolupráce v Nové Pace. Zjištěné výsledky výzkumu jsou shrnuty v desáté kapitole.

2 Cíl práce a metodika

Diplomová práce se soustřeďuje na přeshraniční spolupráci v obci Nová Paka. Cílem práce je ukázat, do jaké míry přeshraniční spolupráce přispívá k posilování místního a regionálního rozvojového potenciálu, kteří aktéři se na přeshraniční spolupráci nejvíce podílejí, jaké faktory mají vliv na její efektivitu a na jaké limity naráží realizace rozvojových projektů.

Diplomová práce má charakter případové studie. Teoretickou část tvoří literární rešerše, která vychází ze studia odborné literatury, právních předpisů a dokumentů vztahujících se k územní samosprávě, regionálnímu rozvoji, strategiím a teoriím regionálního rozvoje, přeshraniční spolupráci. V empirické části je použita metoda deskripce pro charakterizování historie, současnosti a vybavenosti vybrané obce Nová Paka. Analyzován je vývoj přeshraniční spolupráce v Nové Pace v průběhu let 2005 až 2020. Jsou sledována jednotlivá programová období, v nichž se obec Nová Paka do přeshraniční spolupráce zapojila. Aktivity obce Nová Paka jsou podrobněji vyloženy samostatně v jednotlivých programových obdobích v letech 2004–2006, 2007–2013, 2014–2020. Analýza podává přehled o dokončených, právě realizovaných i připravovaných projektech přeshraniční spolupráce a vysvětluje, na jaké oblasti rozvoje se přeshraniční spolupráce v Nové Pace zaměřuje, kdo jsou její aktéři, v jakém území probíhá, kterým cílovým skupinám je určena a jaké cíle jsou kladeny v rámci této spolupráce. Informace k analýze projektů přeshraniční spolupráce v jednotlivých obdobích byly čerpány zejména z interních dokumentů města Nová Paka (žádosti, monitorovací a hodnotící zprávy k jednotlivým projektům) a z vlastních zkušeností autorky, která je členkou realizačního týmu v oblasti neinvestičních aktivit. Stručně je popsán Euroregion Glacensis, na jehož území se obec Nová Paka nachází. Přestože obec Nová Paka není členem tohoto euroregionu, čerpala v minulosti dotace k realizaci svých aktivit v přeshraniční spolupráci z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis.

Z kapitol teoretické části práce vzešly tři okruhy výzkumných otázek. Otázky budou zodpovězeny v empirické části diplomové práce.

1) Jak ovlivňuje samospráva města Nová Paka přeshraniční spolupráci? Jaký charakter mají projekty, které jsou v rámci přeshraniční spolupráce podporovány?

2) Jaká je míra vlivu aktivit města Nová Paka v rámci přeshraniční spolupráce na

rozvoj regionu a posilování integrace zapojených společenství? Které skupiny jsou ovlivňovány?

3) Jaké vztahy a kontakty jsou mezi aktéry přeshraniční spolupráce a jaká je míra jejich vzájemné důvěry? Jakým směrem bude pokračovat přeshraniční spolupráce ve městě Nová Paka v následujících letech?

Práce je založena na studiu dokumentů územních samospráv a dalších aktérů místního a regionálního rozvoje. Doplnující informace byly získány metodou kvalitativního sociologického výzkumu prostřednictvím rozhovorů s představiteli samosprávy města Nová Paka, se členy realizačních týmů a s ředitelkou agentury Regional Development Agency, poskytující administrativní podporu a součinnost při přípravě a realizaci projektů v oblasti přeshraniční spolupráce. Rozhovory byly uskutečněny na základě e-mailové korespondence a obsahovaly 14 otázek. Jejich seznam je uveden v přílohách této práce. Začátkem ledna 2020 bylo osloveno 11 osob participujících na projektech přeshraniční spolupráce – starosta města Nová Paka, uvolněný i neuvolněný místostarosta města Nová Paka, tajemník MěÚ Nová Paka, vedoucí majetkového odboru MěÚ Nová Paka (zároveň vedoucí oddělení investic), vedoucí oddělení rozvoje MěÚ Nová Paka (nepracuje pro město od počátku roku 2019), vedoucí odboru školství a kultury MěÚ Nová Paka, ředitelka agentury RDA, starosta obce Bohuslavice na Metují, ředitelka Centra kultury v Pieszycích (v srpnu 2019 odešla do důchodu), projektová manažerka úřadu města Pieszycy (od července vykonává tuto pozici v úřadu města Łagewniki). Odpovědi přicházely v průběhu ledna 2020. Na e-mail nereagoval uvolněný místostarosta Nové Paky. Dále neodpověděl starosta obce Bohuslavice, přestože byl opakovaně žádán e-mailem a také telefonicky. Zástupci z Bohuslavic a Pieszyc byli požádáni pouze o vyjádření se k otázkám č. 5 a 11. Ředitelka RDA odpovídala jen na otázku č. 3, 4, 5, 10, 11, 13 a 14. Ostatní dotazovaní odpověděli na téměř všechny položené otázky, vedoucí majetkového odboru zodpověděl pouze polovinu otázek. Názory jednotlivých respondentů jsou zaznamenány v kapitolách 7.1, 7.2, 8 a 9. Kapitola 7.3 je doplněna vlastními postřehy autorky diplomové práce k průběhu realizace projektů v probíhajícím období. Kapitola 9 je rozšířena o výsledky terénního šetření, spočívajícího ve zjišťování turistické návštěvnosti Nové Paky dotazováním v informačním centru a ubytovacích zařízeních.

Teoretická východiska

3 Územní samospráva

V říjnu 1985 byla ve Štrasburku přijata Evropská charta místní samosprávy¹. V této mezinárodní chartě je zakotveno, že jedním z principů demokracie je právo občanů participovat na řízení věcí veřejných a místní společenství tvoří demokratický základ. Postavení místní samosprávy musí být právně zakotveno v ústavě a zákonech s vymezením základních pravomocí a stanovení odpovědnosti místních společenství (Sdělení Ministerstva zahraničních věcí). Peková (2008, s. 516–517) poukazuje na důležitost principu vysoké míry autonomie místních orgánů, právo na odpovídající zdroje financování místních samospráv, právo vybírat místní poplatky a daně, právo na sdružování při zabezpečování záležitostí kolektivního zájmu, nezbytnost spolupráce místní samosprávy i v mezinárodním rozměru. V Ústavě České republiky se uvádí, že základní jednotkou územní samosprávy je obec. Za vyšší stupně územní samosprávy jsou považovány kraje, které jsou označovány jako vyšší územní samosprávné celky.

3.1 Obec a orgány obce

Základní jednotkou státu a územní samosprávy je obec. Působením probíhající decentralizace kompetencí ze strany státu na územní samosprávu získává úloha obce a její pozice stále více na významu (Peková, 2004, s. 78). Právní základy obce lze nalézt mimo Ústavu České republiky v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). V tomto zákoně je obec vymezena jako základní územní samosprávné společenství občanů na územním celku vymezeném hranicí území obce. V zákoně je dále zakotveno, že obec je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek, v právních vztazích vystupuje svým jménem a nese zodpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá. Úkolem obce je pečovat o mnohostranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Obec chrání veřejný zájem. Obec své záležitosti spravuje samostatně, jde o tzv. samostatnou působnost. Obce vykonávají také tzv. přenesenou působnost, která je stanovena zvláštními zákony. Podle rozsahu přenesené působnosti rozlišujeme dle zákona o obcích obce s výkonem přenesené

¹ Jde o mezinárodní úmluvu států Rady Evropy, v níž jsou obsažena pravidla statusu územní samosprávy. Platnost nabyla dne 1. září 1988. Česká republika stvrdila Evropskou chartu místní samosprávy svým podpisem dne 28. května 1988, v platnost pak v České republice vstoupila dne 1. září 1999.

působnosti v základní rozsahu, v rozsahu pověřeného obecního úřadu a v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny v přílohách číslo 1 a 2 zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) jsou vymezeny orgány obce. Jsou jimi zastupitelstvo obce, dalšími orgány jsou rada obce, starosta a obecní úřad. Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Rada obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány komise.

Zastupitelstvo obce se skládá z členů zastupitelstva. Počet členů zastupitelstva obce je stanoven s ohledem na počet obyvatel v obci. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Zastupitelstvo obce rozhoduje o záležitostech týkajících se samostatné působnosti obce. Mezi pravomoci zastupitelstva patří například schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce. Zastupitelstvo obce volí z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady, stanovuje počet členů rady, zřizuje a zrušuje obecní policii, rozhoduje o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce, uděluje a odnímá čestné občanství obce a ceny obce atd. Zastupitelstvo obce se schází alespoň jedenkrát za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva obce je přístupné veřejnosti.

Rada obce je výkonným orgánem obce na poli samostatné působnosti. Rada obce je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti může rada obce rozhodovat jen v případě stanoveném zákonem. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady je lichý. Rada obce má nejméně pět a nejvýše jedenáct členů, zároveň nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. V obcích, kde má zastupitelstvo obce méně než patnáct členů, se rada obce nevolí. V obci, kde se rada obce nevolí, vykonává její pravomoc starosta, s výjimkou věcí uvedených v § 102 odst. 4 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Rada obce se schází podle potřeby a její schůze jsou neveřejné. Rada obce může k jednotlivým bodům jednání pozvat dalšího člena zastupitelstva obce a další osoby. Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zajišťuje plnění jím přijatých usnesení. Rada obce zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření v rozsahu

stanoveném zastupitelstvem obce, plní vůči právníckým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce (s výjimkou obecní policie) úkoly zakladatele nebo zřizovatele dle zvláštních právních předpisů, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce, vydává nařízení obce atd.

Starosta zastupuje obec navenek. Do funkce jej volí stejně jako místostarostu (místostarosty) zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta a místostarosta musí být občany České republiky a za výkon své funkce jsou odpovědní zastupitelstvu obce. Starosta jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu. Starosta je odpovědný za informování veřejnosti o činnosti obce, v obcích, které nemají tajemníka obecního úřadu, zabezpečuje starosta výkon přenesené působnosti, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce, plní další úkoly stanovené zákonem o obcích a zvláštními zákony, plní analogické úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu, svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovatelem zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce. Starostu zastupuje místostarosta. Zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly.

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu, pokud je tato funkce zřízena a zaměstnanci obce, kteří jsou zařazeni do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta. Pro jednotlivé části činnosti obecního úřadu může rada obce zřídit odbory obecního úřadu a oddělení, v nichž jsou začleněni zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. Obecní úřad plní v oblasti samostatné působnosti úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti, rozhoduje v případech stanovených zákonem o obcích (obecní zřízení) nebo zvláštním zákonem. Obecní úřad vykonává přenesenou působnost v základním rozsahu s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce. Funkce tajemníka obecního úřadu je zřízena v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. V ostatních obcích může být funkce tajemníka obecního úřadu zřízena. Tajemník je zaměstnancem obce. Tajemník obecního úřadu je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti starostovi. Nemá-li obec tajemníka, pak jeho úkoly plní starosta. Tajemník plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele dle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu, vydává spisový

řád, skartační řád, pracovní řád obecního úřadu a další vnitřní směrnice obecního úřadu, pokud je nevydává rada obce. Tajemník obecního úřadu se účastní zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce s hlasem poradním. Tajemník obecního úřadu nesmí vykonávat funkce v politických stranách a v politických hnutích.

Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Zastupitelstvo obce vždy zřizuje finanční a kontrolní výbor. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce. Rada obce může jako své iniciativní a poradní orgány zřizovat komise.

3.2 Spolupráce obcí

Při výkonu samostatné působnosti mohou obce vzájemně spolupracovat, a to formou vytváření dobrovolných svazků obcí, formou spolupráce s právníky a fyzickými osobami a mohou též spolupracovat s obcemi jiných států (Zákon č.128/2000 Sb., o obcích). Formy meziobecní spolupráce jsou důležitým východiskem prosazování rozvoje „zdola-nahoru“. Rozmanitost spolupráce je nejvíce viditelná na lokální úrovni. Svazky obcí jsou často vytvářeny za účelem spolupráce při vytváření technické infrastruktury nebo při společné podpoře cestovního ruchu. Další intenzivně se rozvíjející formou spolupráce jsou Místní akční skupiny (MAS), do které jsou zapojeni i další aktéři, působící mimo veřejnou správu. MAS patří k významným aktérům působících v rámci rozvoje venkova. Význam partnerství a spolupráce je patrný při rozvoji příhraničních oblastí, mezi nimiž jsou vytvářeny různé formy spolupráce vedoucí k odstraňování bariér způsobených hranicemi (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020).

Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci² mezi územními společenstvími nebo úřady byla přijata v květnu 1980 v Madridu. Tato mezinárodní úmluva vyzdvihuje důležitost dosažení větší jednoty signatářů a podporu jejich vzájemné spolupráce. Důraz je kladen na spolupráci mezi příhraničními územními společenstvími nebo úřady, zejména v oblastech, kterými jsou rozvoj regionů, měst a venkovských oblastí, ochrana životního prostředí, zlepšování veřejné vybavenosti a služeb. Spolupráce místních a regionálních samospráv v Evropě napomáhá zdokonalování a rozvoji příhraničních oblastí, významnou měrou přispívá k hospodářské a sociální progresi v příhraničních oblastech a posiluje ducha přátelství, který sjednocuje evropské národy. Evropská rámcová úmluva

² V platnost vstoupila dne 22. prosince 1981. Česká republika podepsala Úmluvu dne 24. června 1998 ve Štrasburku. Souhlas s touto Úmluvou vyslovil Parlament České republiky a ratifikoval ji prezident republiky. Úmluva vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 21. března 2000.

o přeshraniční spolupráci definuje termín přeshraniční spolupráce jako „jakékoliv dohodnuté jednání, jehož cílem je posílit a rozvíjet sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady dvou nebo více smluvních stran a uzavírání jakýchkoli dohod a smluv nezbytných k tomuto účelu“ (Předpis č. 94/2000 Sb. m. s).

V českých právních předpisech je spolupráce obcí s obcemi jiných států legislativně upravena v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). V § 55 tohoto zákona se uvádí, že obce mohou spolupracovat s obcemi jiných států a mohou se stát členy mezinárodních sdružení územních samosprávných celků. Kromě obcí se mohou do spolupráce s obcemi jiných států zapojit i svazky obcí.

Formy spolupráce obcí s obcemi jiných států se člení do tří skupin, kterými jsou přeshraniční impulzní centra, euroregiony a partnerská obce a města. Přeshraniční impulzní centra, označovaná též jako pobídková, jsou evropským pilotním projektem přeshraniční spolupráce regionů, která vzniká podél hranic Dolního Rakouska, České republiky, Slovenska a Maďarska. Centra napomáhají překonávat technické a společenské hranice těchto oblastí. V příhraničních oblastech existuje celkem 11 těchto center a je v nich sdruženo více jak 250 obcí. Euroregionům je věnována samostatná kapitola. S partnerskými městy a obcemi v některém z evropských států spolupracuje většina měst a řada obcí v České republice, a to buď samostatně, případně s využitím služeb Svazu měst a obcí České republiky (Veřejná správa online, 2008).

Trhlínová (2014, s. 145–146) upozorňuje, že partnerství mezi obcemi a městy jsou uzavírána nejenom se státy Evropské unie, ale spolupráce může být navázána i se státy ze vzdálenějších oblastí, jako jsou např. Ukrajina, Čína, Kanada, Japonsko a další. Partnerství je uzavíráno zpravidla mezi obcemi a městy, které spojuje historie, kultura, kontakty mezi obyvateli nebo činiteli obcí. Mezinárodní partnerství mezi obcemi, městy a kraji spočívá nejenom v odborných konzultacích a výměnách, rovněž také v ekonomické spolupráci. Organizovány bývají zejména nejruznější typy výměnných programů mezi žáky, studenty a členy a zástupci místních občanských sdružení a iniciativ. Přínosem těchto partnerství je zlepšování profesních vědomostí a zkušeností použitelných ve vedení veřejné správy a v posilování místního a regionálního rozvoje. Zároveň dochází k rozvíjení kontaktů mezi subjekty a organizacemi a sblížování obyvatel Evropy. Předpojatost a stereotypy jsou překonávány, je posilována vzájemná tolerance a pochopení mezi jednotlivými národy a kulturami. Mezinárodní spolupráce měst a obcí podporuje

potenciál a možnosti k setkávání občanů z různých evropských i neevropských míst, přičemž dochází ke vzájemnému poznávání a odbourávání historicky a kulturně vzniklých předsudků.

3.3 Aktéři spolupráce obcí

Galvasová a kol. (2007) shrnuje v rámci výzkumného projektu Ministerstva pro místní rozvoj České republiky WB-07-05 širší výklad problematiky spolupráce obcí jako faktoru rozvoje. Charakter podoby spolupráce odráží ve většině případů formální i neformální vazby zapojených aktérů a jejich způsobilost nalézat společná řešení a schopnost je realizovat. Problematikou rozvoje obce v širších souvislostech se zabývá Jan Holeček a kol. (2009) v rámci dalšího výzkumného projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR s označením WD-39-07-1. Autoři se shodují, že k realizaci kteréhokoliv rozvojového záměru jsou potřeba jeho realizátoři, tedy lidé, kteří ho vymyslí, soustředí na něj prostředky, budou koordinovat jeho realizaci a ve finále ho zhodnotí. Autoři zapojení do výzkumných projektů MMR ČR rozlišují v obecné rovině tři typy subjektů, a to podle vztahu k řešenému problému či k připravovanému projektu. První skupinou jsou *podílející se* (Shareholders), tj. subjekty hlouběji zapojené do procesu přípravy či řešení (např. spolupracující obce a podnikatelé). Dalším typem subjektů jsou *zainteresovaní* (Stakeholders), tj. subjekty, na něž bude mít jistá aktivita vliv (např. občané a jejich sdružení, návštěvníci). Třetí kategorií jsou *dotčení* (Placeholders), tj. subjekty, v jejichž zájmovém území je aktivita realizována (např. krajský úřad, správa chráněné krajinné oblasti či národního parku, ministerstvo). Zařazení subjektů do uvedených skupin neplatí absolutně, ale je závislé na tématu či situaci. V praxi též dochází k prolínání jednotlivých pozic.

4 Region a regionální rozvoj

Ještě v 60. letech 20. století byl pojem region spojován výhradně s ekonomickou a sociální geografii. V poslední době se stává objektem pozornosti široké škály vědních disciplín. „Regiony dnes již nejsou považovány za formální vyjádření prostorové klasifikace, ale za konstituční prvek společenské a ekonomické strukturace“ (Wokoun et al., 2008, s. 284). Pojem region se stal hojně používaným od druhé poloviny 20. století.

Vznikl z latinského slova *regio*, které znamenalo hranice, světovou stranu či spravovaný kraj. Region lze označit jako pojem nejednoznačný a vágní. V literatuře je možné dohledat velké množství jeho definic (Čmejrek, 2008, s. 28–30). Zich (2003, s. 22) vymezuje region jako jistý historicky vzniklý územní celek s vědomím hranic, vlastní historií, specifickou kulturou a sociální skladbou obyvatelstva, který bývá pojmenován, ale většinou se jeho běžně používané pojmenování nekryje s územím správních celků. Ke třem nejběžnějším aspektům typologizace regionů, které se v literatuře nejčastěji objevují, náleží různé koncepty prostoru, velikost a reálný obsah (Wokoun et al., 2008, s. 282).

Region lze zkoumat z rozličných hledisek – z hlediska geografického, funkčního, podle účelu, na základě konzistentnosti uskutečňovaných aktivit a podle ekonomické výkonnosti. *Geografické hledisko* vymezuje region jako část území tvořenou souhrnem „přírodních a socioekonomických prvků a vazeb, jejichž specifickým charakterem, lokalizací, uspořádáním a rozsahem integrace se utváří prostorová struktura s vnitřními vazbami, jimiž se toto území odlišuje od okolních prostorových jednotek“ (Sojková, 2010, s. 14). *Funkční hledisko* rozlišuje funkční regiony, které jsou vytvářeny na základě vazeb mezi bydlištěm a pracovištěm obyvatel a jejich vzájemného propojení sítěmi, jako je pozemní dopravní infrastruktura, vodní cesty, eventuálně letecké spojení. *Podle účelu* se regiony člení na administrativní a účelové. Administrativní regiony jsou úředně účelově členěny na okresy, kraje a regiony soudržnosti. Účelovými regiony jsou přírodní rezervace, národní parky apod. *Na základě konzistentnosti uskutečňovaných aktivit* se regiony dělí na homogenní a heterogenní. *Podle ekonomické výkonnosti* jsou regiony klasifikovány jako růstové, stagnující a problémové (Sojková, 2010, s. 14–16).

V současnosti je pojem region nejčastěji spojován s „regionálním rozvojem“ a se strukturální a regionální politikou EU (Čmejrek et al., 2007, s. 21). Na základě Zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje se zřizují „regiony soudržnosti“, a to pro potřeby související s koordinací a realizací podpory hospodářské sociální a územní soudržnosti. Územní vymezení „regionů soudržnosti“ odpovídá územním statistickým jednotkám NUTS³ 2. Podle § 2 uvedeného zákona se regionem rozumí územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto

³ NUTS (Nomenclature Unit of Territorial Statistic); v překladu Územní statistická jednotka. V legislativě EU je klasifikace NUTS používána hlavně pro účely spojené s čerpáním finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU. Obsahuje 6 úrovní (0 až V), které představují velikostní skupiny určené podle počtu obyvatel (BusinessInfo.cz, 1997–2019).

zákona. Dle § 4 zmiňovaného zákona navrhuje vymezení státem podporovaných regionů Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s ostatními dotčenými správními úřady a kraji. Typologie regionů pro účely programové podpory je jednoznačně stanovena ve strategii regionálního rozvoje. Aktuálně jsou ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014–2020 státem podporované regiony navržené ve smyslu § 4 odst. 2 zákona o podpoře regionálního rozvoje rozděleny do dvou kategorií na hospodářsky problémové regiony a ostatní regiony, které se dále dělí na sociálně znevýhodněné oblasti a vojenské újezdy.

Různé formy přeshraniční spolupráce zabezpečují tzv. euroregiony, které mohou pojímat i dosti rozsáhlé oblasti a jsou dalším typem regionů. Se zřetelem na velikost a organizační strukturu tvoří protipól k euroregionům tzv. venkovské mikroregiony, které obce utvářejí k realizaci společných projektů, např. budování čistíček odpadních vod, zajištění rozvoje cestovního ruchu nebo s cílem čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie (Čmejrek, 2008, s. 29). V dokumentu Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 je pojem mikroregion používán ve dvou rovinách. Mikroregion je označován jako dobrovolný svazek obcí, který se zabývá komplexním rozvojem svého území a je projevem rozmanitosti spolupráce na lokální úrovni. Z hlediska geografické hierarchie regionů je mikroregion tvořen správními obvody obcí s rozšířenou působností nebo správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem nebo územím svazku obcí (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020).

Čmejrek (2008, s. 29–30) uvádí, že regiony soudržnosti a regiony se soustředěnou podporou státu respektují administrativní členění státu na okresy a kraje, což ale nemusí platit u euroregionů a mikroregionů. Především v počáteční fázi svého vzniku překračovaly mikroregiony hranice nejenom okresů, ale také krajů, dokonce i regionů soudržnosti. Dnes se lze domnívat, že sdružování obcí stále více kopíruje administrativní členění států, což je patrně způsobeno zakotvením krajského zřízení po roce 2000 a činorodostí krajských orgánů v rámci podpory regionálního rozvoje.

Vytyčováním regionů se zabývá regionalizace. Regionalizace je v tradičním pojetí geografická disciplína zabývající se rozčleňováním míst a oblastí do regionů. Čmejrek (2008, s. 30) zmiňuje, že pojem regionalizace, stejně jako pojem region, patří k nejednoznačným pojmům a může také znamenat proces, v němž narůstá vliv regionů na rozhodování. Čmejrek (2008, s. 31) dále uvádí, že vytyčování regionů se provádí podle různých hledisek, vztahujících se k účelu stanovené regionalizace – z hlediska fyzické

geografie, sociální geografie, demografie, ekonomické struktury, infrastruktury, životního prostředí, z hlediska historického, kulturního, administrativního apod. a klade důraz na administrativní hledisko, neboť regionalizace se mnohdy provádí ve spojitosti s reformami státní správy a samosprávy. Význam administrativního pojetí se projevuje zakořeněním a setrvačností správního členění území, ale je ovlivněno i dalšími faktory, např. sociálně-ekonomickými okolnostmi, historickými a kulturními tradicemi apod.

4.1 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je souhrnem procesů probíhajících uvnitř regionů, týkajících se pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných transformací regionu (Metodická podpora regionálního rozvoje). Do 70. let minulého století převažoval v pojetí regionálního rozvoje tzv. *exogenní přístup*. Hlavním řídicím místem bylo centrum. Od 70. let minulého století se postupně prosadil v pojetí regionálního rozvoje tzv. *endogenní přístup*, projevující se tendencí mobilizace všech vnitřních zdrojů. Hlavním řídicím centrem je lokalita. Hospodářský potenciál regionů tkví v lidském kapitálu. Regionální rozvoj se v České republice dostává do popředí zájmu od druhé poloviny 90. let minulého století (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2013, s. 84–90). Regionální rozvoj lze pochopit ve dvou elementárních přístupech, a to praktickém a akademickém. Praktické pojetí regionálního rozvoje znamená vyšší využití a zvýšení potenciálu regionu, projevující se v lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel a kvalitě životního prostředí. Z akademického hlediska je regionální rozvoj vnímán jako aplikace nauk, především ekonomie, sociologie a geografie. Akademické pojetí regionálního rozvoje vytváří poznatky pro regionální politiku. Tyto poznatky jsou využívány pro praktické pojetí regionálního rozvoje. Jde především o charakteristiku regionů, stanovení jejich rozvojových potenciálů a následné hledání nástrojů regionální politiky, které přispívají k lepší koordinaci socioekonomických aktivit za účelem vyššího využití a zvýšení potenciálu regionů (Wokoun et al., 2008, s. 11–12).

Klíčovou právní normou je Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. V § 3, odstavci 1 je uvedeno, že „cílem podpory regionálního rozvoje je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů“. Ve zmíněném

zákoně je dále zakotveno, že oblasti podpory regionálního rozvoje, zaměření a cíle regionálního rozvoje s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj státu a jeho regionů na úrovni České republiky detailněji stanoví strategie regionálního rozvoje ČR, která se zpracovává s platností pro programové období Evropské unie.

4.2 Strategie regionálního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje vytváří základní rámec realizace regionální politiky České republiky a umožňuje skloubit strategické záměry regionálního rozvoje Evropské unie se strategickými plány regionálního rozvoje České republiky a se zájmy a potřebami jednotlivých regionů na úrovni NUTS 2 a NUTS 3. Strategie musí umožnit kombinaci využitelných zdrojů obcí, regionů, státu a fondů EU s vnitřními i zahraničními zdroji od soukromých investorů. Proto bude na úrovni regionů rozvíjena aktivní přeshraniční spolupráce a na úrovni státu pak spolupráce s ostatními státy Evropské unie (Wokoun et al., 2008, s. 417).

Pro aktuálně probíhající programové období byla v květnu 2013 usnesením vlády ČR schválena Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020. Je primárním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje a nástrojem realizování regionální politiky. Jejím smyslem je koordinace vlivu dalších veřejných politik na regionální rozvoj. Strategie obsahuje podrobnou analýzu regionálních nerovností v České republice na úrovni obcí s rozšířenou působností a implementační část. Výsledky zkoumání jsou promítnuty do návrhů cílů, priorit a faktických opatření formulovaných pro potřeby regionálního rozvoje. V implementační části je nastaven systém uskutečňování regionálního rozvoje na úrovni řídicí, koordinační a monitorovací v centrální i regionální rovině. Strategie zahrnuje formulace problémových oblastí, priorit a komplexních cílů, které bude nezbytné sledovat v následujícím období. Do přípravy Strategie se zapojují zástupci všech krajů České republiky, obcí (Svaz měst a obcí ČR), státní správy (ministerstva) a další partneři (MMR, 2013). Pro další období již MMR ve spolupráci s dalšími partnery zpracovalo Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, jejímž hlavním významem je určit tematické oblasti vyžadující územně specifický přístup a určit míru intervence v těchto územích, která má vést k posílení územní konkurenceschopnosti, ke snižování regionálních odchylek a nalézání východisek podporujících udržitelný rozvoj území (MMR, 2019).

4.3 Teorie regionálního rozvoje a současné trendy

Teorie regionálního rozvoje čerpají z metodologie a metod zkoumání ekonomických teorií, na které úzce navazují. Z tohoto hlediska lze klasifikovat pět základních teoretických koncepcí. Jde o přístup neoklasický, keynesovský, neomarxistický, neoliberalní a institucionální. Již v 17. a 18. století se začínají objevovat tzv. lokalizační teorie, které je možné označit za předchůdce neoklasické teorie regionálního rozvoje. Vrcholným dílem nejstarších teoretických přístupů je studie německého odborníka na zemědělství Johana Heinricha von Thüнена, který je považován za průkopníka prostorové ekonomie. Z předpokladů neoklasické ekonomie vycházejí jednosektorový a dvousektorový model autorů G. H. Bortse a L. Steina (Jáč et al., 2010, s. 33).

Blažek s Uhlířem (2011) připomínají existenci poměrně značného počtu teorií regionálního rozvoje, které mají často protikladné výchozí principy a lze je klasifikovat množstvím způsobů dle rozličných kritérií. Oba autoři dále zdůrazňují hrubé dělení teorií regionálního rozvoje do dvou velkých základních skupin a poukazují, že k tomuto dělení se přiklánějí i další autoři, např. Armstrong a Taylor (1993), Chisholm (1990) nebo Martin a Sunley (1998). První skupinu tvoří teorie regionální rovnováhy, které bývají označovány jako teorie konvergenční. Blažek s Uhlířem dále uvádějí, že autoři těchto teorií považují stírání rozdílů mezi regiony za přirozenou základní tendenci regionálního rozvoje. Do druhé skupiny náleží teorie regionální nerovnováhy, zvané též teorie divergenční. Ústřední myšlenkou obsaženou v teoriích nerovnováhy je názor, že během vývoje rozdíly mezi regiony naopak spíše narůstají. Otázky související s tím, zda základní tendence regionálního rozvoje vedou k rovnováze, či opačně k nerovnováze, byly v průběhu 20. století diskutovány i v obecnější rovině, a to z hlediska role státu a státních intervencí v ekonomice a ve společnosti.

Blažek a Uhlíř (2011) přinášejí ve své publikaci ucelený přehled teorií regionálního rozvoje. Autoři upozorňují, že Chisholm (1990) zdůrazňuje u neoklasických modelů význam faktorů na straně nabídky, kterými jsou růst kapitálu, přírůstek pracovních sil a technologické změny, přičemž faktory na straně poptávky jsou u neoklasických konceptů zanedbávány.

Význam poptávky po zboží vyráběném v regionu je charakteristický pro teorie regionálního růstu vycházejících z keynesiánského pojetí ekonomiky převládajícího v desetiletích po druhé světové válce. Teorie regionálního rozvoje vzniklé v tomto období

lze přiřadit do skupiny teorií jádro-periferie. Autoři Blažek a Uhlíř uvádějí, že do této skupiny spadá Northova teorie exportní základny. Základem této teorie je rozdělení ekonomiky na sektor základní (exportní) a doplňková (obslužná) odvětví. Z dalších teorií spadajících do skupiny teorií jádro-periferie uvádějí Blažek a Uhlíř např. teorii švédského ekonoma Gurnnara Myrdala, kterou je teorie kumulativních příčin (*commulative oausation theory*). Myrdal ve své teorii tvrdí, že změna vyvolává a umocňuje další změny a dále uvádí, že problémy nerovnoměrného regionálního rozvoje je třeba posuzovat s ohledem na analýzu sociálních rozdílů. Blažek s Uhlířem připomínají, že podobnou teorii jako Myradal vytvořil v roce 1958 Albert Hirschman. Jedná se o teorii nerovnoměrného rozvoje. Společným znakem obou teorií je předpoklad dlouhodobé existence prostorově nerovnoměrného vývoje, pro nějž je potřebná určitá forma intervence ze strany státu. Autoři dále poukazují, že na předchozí uvedené teoretické přístupy navázal v roce 1966 John Friedman, který zavedl pojem jádro-periferie (*core-periphery*) a je autorem teorie polarizovaného rozvoje.

V 70. letech 20. století vznikaly neomarxistické teorie, označované také jako teorie závislosti (*dependecy theory*). Pro neomarxistické teorie je charakteristickým znakem fakt, že zaostalost považují za proces, při němž dochází k transferu nadhodnoty z periferie do centra. Na možnosti snížení meziregionálních rozdílů pomocí regionální politiky pohlížejí neomarxisté skepticky a za podstatu problému považují přímo jádro kapitalistického systému.

Od 80. let do současnosti prezentují nejdynamičtěji se rozvíjející směr institucionální teorie regionálního rozvoje. Blažek a Uhlíř udávají, že k předním představitelům institucionální ekonomie patří americký ekonom Richard Nelson, podle jehož názoru existují v tradičním konceptu ekonomie tři oblasti problémů, kterým ekonomická teorie doposud neposkytovala patřičnou pozornost, ale zároveň jsou klíčové pro porozumění existujícím rozdílům ve velikosti získaného hospodářského růstu. Za první oblast označuje Nelson technologie a technologické inovace a zdůrazňuje, že teoretikové ekonomického růstu zcela nechápou, že inovace, proces učení, odhalování nových procesů, nacházení nových řešení je v podstatě procesem trvalého narušování rovnováhy trhu. Nelson spatřuje za druhou ústřední oblast podceňovanou většinou ekonomů pojetí firmy. Nelson usuzuje, že majorita neoklasických ekonomů vnímá firmy jako izolované aktéry, ovlivněné pouze působením pravidel poptávky a nabídky, aniž by usilovala o porozumění principů

fungování firem, vztahů a komunikaci mezi firmami a konkurencí a subdodavateli a o způsobech řešení problémů. Třetí klíčovou oblast představují podle Nelsonova názoru instituce, a to v nejširším smyslu slova, tj. formální instituce jako například obchodní komory, odborové a proexportní organizace atd. Jednotící linií institucionálních teorií rozvoje je fakt, že se zabývají alespoň jednou ze tří Nelsonem označených oblastí a jejich prostřednictvím usilují o objasnění příčin regionálních nerovností a kladou důraz na neekonomické, tzv. „měkké“ faktory. Dále institucionální teorie zdůrazňují ojedinělost institucí a praktik. Blažek s Uhlířem poukazují na koncepční nejednoznačnost institucionálních teorií. Na tuto skutečnost upozorňuje též Jáč et al (2010, s. 26) a z autorů, kteří sdílí tento názor, uvádí Varadzina a Březinovou (2003). Příznačným znakem pro institucionalisty je interdisciplinární přístup, zahrnující poznatky ze sociologie, psychologie, historie, práva a politologie.

K institucionálním směrům se řadí např. teorie výrobních okrsků. Blažek a Uhlíř (2011, s. 176) sdělují, že hlavními autory této teorie jsou italští ekonomové Bagnasco, Becattini a Brusco, kteří prováděli analýzu způsobu organizace výroby, trhu práce a aktivity místních institucí v italských oblastech, ve kterých se projevil v poválečných letech rychlý hospodářský růst. Tyto regiony bývají označovány jako tzv. „třetí Itálie“. Blažek a Uhlíř poukazují, že Bagnasco (1977) přisuzuje úspěch regionů třetí Itálie pocitu kolektivní sounáležitosti důvěry a tradičních hodnot. Obdobně spatřují hlavní vidinu úspěšného ekonomického rozvoje regionů ve specifickém způsobu spolupráce malých firem a jejich prostorové blízkosti Brusco (1982) a Becattini (1978). V současných institucionálních teoriích je kladen důraz na vzájemnou spolupráci místních či regionálních aktérů, která pramení ze vzájemné důvěry. Blažek a Uhlíř (2011, s. 186–187) poukazují, že sociolog Mark Granovetter (1985) podtrhuje skutečnost, že vzájemná důvěra je součástí většiny ekonomických operací, a upozorňuje, že z pohledu efektivity fungování ekonomiky je potřebné, aby míra vzájemné důvěry byla co nejvyšší. Vzájemná důvěra je budována postupně a jejím jádrem jsou opakované úspěšné interakce založené na bázi reciprocity. Dochází k vytváření sítí (*networks*) kontaktů s různou mírou důvěry a kvality.

V 90. letech 20. století se odborníci shodli v názoru, že zdrojem konkurenceschopnosti pro 21. století jsou vědomosti, schopnost učit se a vytvářet kulturní klima, které podporuje inovace a moderní způsoby výkladu reality. O tom pojednávají teorie učících se regionů (Blažek, Uhlíř, 2011, s. 190).

V současném pojetí regionální politiky považují Blažek s Uhlířem (2011, s. 260–262) za klíčové především využití a mobilizaci místního endogenního rozvojového potenciálu a kladou důraz na mobilizaci místních aktiv, tj. lidského potenciálu, kontaktů, kulturního a přírodního dědictví apod. V minulosti byla regionální politika chápána jako nástroj zpětně řešící důsledky existujících problémů. Dnes se projevuje inklinace ke strategicky a do budoucna zaměřené regionální politice, která má být prostředkem prevence, tvorby a udržení konkurenceschopnosti v celkové ekonomice. Regionální politika je dnes vnímána jako prostředek k zajištění realizace co největšího počtu aktivit s vysokou přidanou hodnotou pro region. Projevuje se trend nárůstu senzitivity státní správy a samosprávy na konkrétní místní podmínky. Dochází ke zvyšování odpovědnosti za regionální politiku přenášením pravomocí na regionální a lokální úroveň v souvislosti s decentralizací veřejné správy. Ohniskem současné názorové plurality je přesvědčení o klíčovém významu lidské iniciativy a lidských zdrojů pro regionální rozvoj. Z metodologického hlediska je určující role shledávána v konkrétní formě interakce mezi aktéry a institucemi na nejnížší regionální úrovni, rovněž tak mezi aktéry v regionu i mimo něj. Důraz je přikládán konkrétnímu institucionálnímu uspořádání, které je možné ovlivňovat nástroji regionální politiky. Hlavními charakteristikami současné regionální politiky je vytváření partnerských vazeb, síťování (networking) a vytváření platformů umožňujících vzájemnou komunikaci partnerů v regionu i mimo něj. Blažek a Uhlíř uvádějí názor M. Carnea (1998), který poukazuje, že hlavním cílem zpracování rozvojové strategie by nemělo být získání finančních prostředků, nýbrž iniciace a pořádání společné akce a zintenzivňování partnerství.

Lošťák (2013, s. 91) poukazuje na vzájemnou dualitu teorie a praxe. „Nelze umně provádět rozvojové aktivity bez znalosti teorie a nelze být pouhým teoretikem bez zkušeností z praxe.“ Bez osvojení teoretické komponenty může praktická realizace rozvojových konceptů končit mnohdy neúspěchem.

4.4 Sociální potenciál regionu

Zich (2006, s. 7–8) chápe potenciál v obecné rovině jako jisté napětí mezi dvěma póly, přičemž vzájemné působení pólů určitou silou vyvolává změnu. Ve společenských vědách a v publicistice je tento pojem používán více méně volně a jeho význam je možné vysvětlit jako hodnocení či konstatování možností, tj. něco, co je možné využít či je již

využíváno. Lze se rovněž setkat s negativním vymezením, že něco má nedostatečný potenciál k plnění jistých záměrů a cílů, v tom případě potenciál chybí. Zich (2006, s. 7) vnímá sociální potenciál „jako schopnost a sílu místního společenství nějakého územního celku (např. obce, města, kraje, státu) vykonávat všechny důležité činnosti zajišťující jeho přežívání a rozvoj“. Dále Zich (2006, s. 7) upozorňuje na skutečnost, že „potenciál jako napětí mezi dvěma póly může být přítomný, ale nemusí být využívaný“. V této souvislosti Zich (2006, s. 8) hovoří také o existenci společenských potřeb, které nejsou naplňovány, neboť pro ně není dostatečně aktivizován vhodný potenciál nebo tento potenciál není vůbec přítomen. Na sociální potenciál nějakého územního či jiného sociálního celku je nutné nahlížet strukturovaně a v souvislostech. Sociální potenciál určitého celku je možné navyšovat nebo mobilizovat cílenou intervencí správních a samosprávních institucí nebo následnými aktivitami a investicemi. Sociální potenciál je formován sociálním kapitálem lidí, kteří žijí na daném území, a jeho dalšími prvky jsou lidský a kulturní kapitál.

Základní složku sociálního kapitálu tvoří vztahy a kontakty mezi aktéry sociálních skupin a sítí. Druhou složkou sociálního kapitálu představuje vzájemná důvěra mezi členy sociální skupiny, sítě nebo společnosti, důvěra k institucím a obecná důvěra v chod společnosti jako celku. Důvěra je důsledkem konkrétních interakcí, reflektuje očekávané chování druhých a je formována osobní i kolektivní systematickou zkušeností (Majerová et al., 2011, s. 15–16). „Sociální kapitál posiluje i občanská participace a sounáležitost s regionem“ (Majerová et al., 2011, s. 27). Zich (2006, s. 14–24) uvádí definici sociálního kapitálu J. Colemana (1988), který vnímá sociální kapitál jako „vztahový kapitál“ („relational capital“) lidí, uznávajících a řídících se jistými normami reciprocity, který může způsobit pozitivní ekonomickou externalitu na lokální úrovni při podpoře společné akce. Zich (2006, s. 14) dále připomíná, že v současné době se vyskytuje množství literatury o sociálním kapitálu a jeho výzkumu a mnozí autoři, např. M. Reiser, C. Haerpler, T. Nowotny, C. Wallace, poukazují ve své práci na dvě odlišná pojetí sociálního kapitálu. Sociální kapitál je možné chápat jako atribut společnosti nebo jako vlastnost individua. Sociální kapitál jako atribut společnosti je nejrozšířenější koncepcí, která je spojována se jménem R. Putmana (1993). Sociální kapitál je považován za „*veřejné blaho*“ a klíčová je v tomto přístupu důvěra v lidi a instituce, která je předpokladem zdařilé postsocialistické transformace. K této koncepci se přiklání také sociolog A. Giddens (2004), který nahlíží na sociální kapitál jako na schopnost lidí spolupracovat a formovat dohody a sítě. Smysl

sociálního kapitálu propojuje Giddens s občanskou společností, jež dovoluje rozvíjet vzájemnou lidskou úctu, která je základem zdravého občanského života. V pojetí sociálního kapitálu jako vlastnosti individua, jejímž zakladatelem je francouzský sociolog P. Bourdieu (1998), je sociální kapitál označován jako „*privátní blaho*“ a vztahuje se k jednotlivci. Tato Bourdieuova koncepce nahlíží na sociální kapitál jako na interakci obvykle mezi dvěma lidmi, jejímž obsahem je směna něčeho, co je prospěšné oběma stranám (Zich, 2006, s. 14–17). Trhlínová (2014, s. 44–45) označuje sociální kapitál za bohatství, na jehož tvorbě se podílejí sociální vztahy, jichž je člověk účastníkem. Sociální kapitál je hodnotou, která je mimo jiné spjata se statusem jedince v dané komunitě. Jedinečné sociální zdroje zavedené v sociální síti jsou spoluvytvářeny prostřednictvím vzájemných vztahů a kontaktů, umožňujících přenos informací, zkušeností i reciproční pomoci. Sociální kapitál je významný ve vývoji i socializaci dětí a mladých lidí a v přístupu člověka k ekonomickým, kulturním i sociálním zdrojům ve společnosti. Původ jednotlivce a jeho zařazení do jisté sociální skupiny, míra zapojení do sociálních sítí, to jsou aspekty ovlivňující přístup ke vzdělání, pracovním příležitostem apod. Sociální kapitál ulehčuje akce a aktivity místních a regionálních aktérů v mezích vyskytujících se sociálních struktur. Partnerství, ovlivněné stávajícími sociálními skupinami a sítěmi, přispívá k rozvoji sociálního kapitálu. Ukázkou působení oboustranných vazeb mezi sociálním kapitálem a partnerstvím mohou být přeshraniční aktivity. K zásadním faktorům pro iniciaci přeshraniční spolupráce patří vzájemné vztahy a kontakty mezi zástupci místní a regionální veřejné správy a způsobilost i motivace připravovat a podporovat společné procesy rozvoje. Navázání formálních i neformálních vztahů a kontaktů v oblastech na obou stranách hranice je významným fundamentem pro další rozvíjení společných aktivit např. mezi školami, zájmovými organizacemi a kulturními institucemi apod.

Jako složku a prvek sociálního kapitálu lze chápat lidský kapitál. Lidský kapitál je založen na schopnostech a způsobilosti jednotlivců ve společnosti. Lidský kapitál do jisté míry závisí na kulturním kapitálu dané společnosti (Zich, 2006, s. 24). Zich (2006, s. 25) považuje kulturní kapitál „za součást, respektive za předpoklad aktivizace sociálního potenciálu“. Úroveň kulturního kapitálu jedinců je rozdílná. Základní kulturní hodnoty, dispozice, orientace a návyky přebírají jednotlivci v rodině. Diference v úrovni kulturního kapitálu jednotlivců jsou patrné již v základní škole. Důležitou roli sehrává formální vzdělávání. Dosažení požadované kvalifikace poskytuje odpovídající společenskou prestiž.

Kulturní kapitál poskytuje širší náhled na věci. Kulturní kapitál je formou předávání zkušeností napříč generacemi (Zich, 2006, s. 25–26).

5 Přeshraniční spolupráce

V širším pojetí vnímá Jetmar (2007, s. 7) přeshraniční spolupráci jako jakoukoliv vzájemnou součinnost mezi subjekty z oblastí nacházejících se na opačných stranách hranice. V užším pojetí hovoří o činnostech, které jsou rozvíjené prostřednictvím politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie a jsou zaměřeny na rozvoj přeshraničních ekonomických a sociálních vztahů. Z územního hlediska lze sledovat tři dimenze přeshraniční spolupráce, kterými jsou kooperace těsně sousedících mikroregionů, jejichž vymezení na české straně může být na úrovni území okresů, územních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo zájmových mikroregionů obcí; přeshraniční spolupráce subjektů sousedících regionů NUTS 3 (kraje České republiky) a spolupráce realizovaná na území či přímo prostřednictvím orgánů euroregionů. Dostál (2017, s. 11–12) uvádí, že samosprávné obce a regiony jsou v rostoucí míře vtahovány do mezinárodních vztahů, hovoří do sousedské politiky, zvláště pak do přeshraniční spolupráce. Všechny kraje, větší města i menší obce realizují na svém území aktivity, jejichž význam spadá přes hranice. K mobilizaci regionů a měst dochází v důsledku probíhajících procesů decentralizace a globalizace.

V západní Evropě má přeshraniční spolupráce již dlouhou historii. Ve střední Evropě se přeshraniční spolupráce vytváří teprve v posledních desetiletích a probíhá ve dvou vzájemně se doplňujících a kooperujících rovinách „*shora*“ a „*zdola*“. Rovina „*shora*“ představuje institucionální úroveň (např. EU), rovina „*zdola*“ značí úroveň organizační (např. spolupráce v rámci dvou spolků). Přeshraniční spolupráce ve střední Evropě hraje významnou roli v integraci celé střední Evropy do Evropské unie. Společenské procesy vzájemného poznávání a učení jsou nezbytné pro realizaci trvale udržitelného rozvoje v pohraničí a ekonomicky stabilního a dlouhodobě sociálně a ekologicky přijatelného prostorového rozvoje. Zásadním prvkem v procesu integrace je přeshraniční kooperace na místní úrovni (Jeřábek et al. 2004, s. 179–181).

Přeshraniční spolupráce patří mezi nejzajímavější formy regionální kooperace. Neexistuje mnoho studií, které by se věnovaly obecným aspektům přeshraniční spolupráce. Teoretické modely jsou vhodné pro západoevropské přeshraniční struktury a pro struktury

ve střední a východní Evropě je jejich aplikace často nepoužitelná. Mezi západoevropskými a středo a východoevropskými přeshraničními strukturami se vyskytují mnohé odlišnosti. Západoevropské přeshraniční struktury vznikaly spontánně a v mezinárodním právu byly regulovány Madridskou úmluvou Rady Evropy z roku 1980. Středo a východoevropské přeshraniční struktury vznikaly zpravidla na základě soukromoprávních úkonů s nižší právní legitimitou. U západoevropských přeshraničních struktur je patrná snaha o regulaci široké škály oblastí (kulturní projekty, ochrana životního prostředí, společný dopravní systém či pracovní trh), zatímco ve střední a východní Evropě se přeshraniční spolupráce orientuje především na kulturní nebo vzdělávací projekty (Dočkal, 2005, s. 14–15).

5.1 Euroregion

Euroregiony reprezentují nejkompexnější institucionálně koordinovanou formu přeshraniční spolupráce místních či regionálních samospráv. Ačkoliv se euroregiony původně soustředily na hospodářskou spolupráci, dnes je jejich cílem sblížení evropských zemí také v oblasti kulturní a společenské (Sojková, 2010, s. 17). Euroregionem se rozumí funkční územní celek v příhraničních částech sousedících zemí. Tato forma přeshraniční spolupráce je založena na vzájemné dohodě příhraničních regionů dvou či více států. V západní Evropě existují euroregiony již od konce 50. let 20. století (Jetmar, 2007, s. 7). Klíčovým úkolem euroregionů je pomocí přeshraniční spolupráce překonávat hranice a pozitivně stimulovat vzájemnou spolupráci. Důležité je rozhodování o přeshraničních problémech na místní, nikoli centrální úrovni, rozvoj spolupráce ve sféře lokálního a regionálního plánování, podpora projektů v oblasti životního prostředí, hospodářství, kultury a sportu a budování prostoru pro setkávání lidí. Do euroregionu mohou vstoupit města a obce. Členství je dobrovolné a je podmíněno právně stvrzením a písemným závazáním dodržování usnesení orgánů euroregionu a vzniká zaplacením příspěvků. Od roku 1991 do roku 2002 bylo v České republice postupně vytvořeno 13 euroregionů – Nisa, Labe, Krušnohoří, Egrensis, Šumava, Glacensis, Praděd, Těšínské Slezsko, Silesia, Beskydy, Pomoraví, Euroregion Silva Nortica a Bílé Karpaty. Spolupracujícími partnerskými zeměmi jsou Německo, Polsko, Rakousko a Slovensko (BusinessInfo.cz).

V rámci výše uvedených 13 euroregionálních uskupení je v současnosti v České

republiky formalizováno partnerství v rámci přeshraniční spolupráce. Tato euroregionální uskupení se liší institucionálními strukturami, různým právním postavením, velikostí, počtem sdružených partnerů i rozsahem a typem realizovaných projektů (Trhlínová, 2014, s. 144). Trhlínová (2014, s. 144) dále zmiňuje, že dle Galvasové (2007) se euroregionální sdružení vzájemně odlišují mírou aktivit v rámci rozvojových projektů přeshraniční spolupráce. Některé euroregiony jsou spíše formálními celky, jiné tvoří pracovní skupiny, které se pravidelně scházejí při řešení aktuálních problémů a realizaci rozvojových projektů. Trhlínová (2014, s. 144) dále uvádí, že v České republice aktuálně pokrývají euroregionální sdružení přes 60 % území. V obcích a městech, které jsou zapojeny do přeshraniční spolupráce, žije více než 50 % populace České republiky. Partnerství v těchto přeshraničních strukturách přispívají nemalou měrou k řešení zvolených rozvojových problémů v příhraničních regionech. Trhlínová (2014, s. 143) podotýká, že „partnerství, která jsou dnes vytvořena na bázi přeshraniční spolupráce, patří k nejvíce stabilním partnerstvím v kontextu dalších typů mezinárodní spolupráce“.

5.2 Příhraniční region a hraniční efekt

K. Heffner (1996, dle Jeřábek et al., 2004, s. 47) vnímá termín „pohraniční“ jako pásmo, které se rozkládá po obou stranách státní hranice a „příhraniční“ jako oblast, která se rozprostírá pouze podél jedné strany hranice. Příhraniční, resp. pohraniční region je některými autory považován za synonymum, rovněž tak je tomu z hlediska českého jazyka (Jeřábek et al., 2004, s. 47). Maier (1990, dle Jeřábek et al., 2004, s. 49) rozlišuje dle propustnosti hranice čtyři charakteristické situace v příhraničním regionu. *Otevřený* příhraniční region jako region s jednostranně orientovanou hranicí s vyšší propustností; *zavřený* příhraniční region, jehož hranice je nepropustná, často uzavřená, region jako *system mostu* mezi sousedícími státy, s hranicí částečně otevřenou, s hraničními přechody (mosty) a region jako *system kontaktního území*, s otevřenou hranicí se silnější integrací obou společenství.

Od typu hranice, její otevřenosti a propustnosti i od povahy sousedních regionů se odvíjí síla a charakter tzv. hraničního efektu. Vliv hraničního efektu bude zesilovat v extrémních situacích. *Bariérový* hraniční efekt se projevuje v uzavřeném příhraničním regionu a znamená jednostrannou orientaci příhraničního regionu do vnitrozemí, přičemž dochází k posílení *periferního* efektu v pohraničí v rovině jádro-periferie. *Kontaktní*

hraniční efekt má význam v otevřeném příhraničním regionu. Periferní efekt ve smyslu jádro-periferie je oslaben s rozvojem vztahů přes hranice. Nejzásadnější pro příhraniční region je *efekt propustnosti hranice*. Na bázi tohoto efektu se hovoří o hranici uzavřené, částečně otevřené a otevřené. Propustnost hranice stanovuje v příhraničním regionu velice patrný *filtrační* hraniční efekt, jež usměrňuje procesy procházející hraničními přechody. *Koncentrační* hraniční efekt se projevuje při menší propustnosti hranice a koncentruje procesy do vybraných směrů. Míra vlivu uvedených hraničních efektů je závislá na vyspělosti sousedních regionů, dále pak na polohových a místních faktorech. U regionů s rozdílnou ekonomickou vyspělostí, které odděluje tzv. asymetrická hranice, se výrazně projevuje efekt *diverzifikace* až efekt *polarizace* (Jeřábek et al., 2004, s. 53).

Autoři Seger a Beluszky (1993, dle Jeřábek et al., 2004, s. 54–55) formulují kromě efektu *areálového* a efektu *kontinuálního* dále efekt *periferie* a efekt *přeskoku*. Dle areálového efektu je hranice linie, která rozčleňuje odlišné funkční prostory. Kontinuální efekt naznačuje, že zejména pro objekty fyzicko-geografického rázu nepůsobí hranice jako dělicí linie. Periferní efekty se projevují v příhraničních regionech, které zůstávají znevýhodňovány a poškozovány pro svou vzdálenost od centra. Efekt přeskoku se projevuje jakoby přeskočením příhraničních regionů, které nemají užitek z hospodářských aktivit vznikajících v centrech.

Na bázi modelů analýzy příhraničních regionů amerického geografa O. J. Martineze (1994, dle Jeřábek et al., 2004, s. 53) lze v příhraničních regionech hovořit o hraničním efektu *odcizení*, kdy hranice je uzavřená a přeshraniční interakce je absentující. Dále Martinez mluví o hraničním efektu *koexistenčním*, při němž dochází naopak k otevírání hranice a uskutečňování omezených kontaktů. *Kooperační* hraniční efekt nastoluje ekonomickou a sociální komplementaritu mezi sousedními regiony a *integrační* hraniční efekt způsobuje odstranění hranice jakožto linie celního území s fiskálními důsledky.

5.3 Historie programů na podporu přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce je od roku 1990 finančně podporována Evropskou unií prostřednictvím různých iniciativ, programů a projektů. V roce 1990 vznikla iniciativa Společenství Interreg, která se vztahovala na příhraniční regiony EU. Dalším programem přeshraniční spolupráce, který následoval v roce 1994, byl program Phare CBC, který byl určený pro státy střední Evropy, které usilovaly o vstup do EU. Stranou pozornosti

zůstávají méně rozvinuté nástroje EU podporující přeshraniční spolupráci, jako např. projekty Tacis CBC, jež se soustředily na příhraniční regiony zemí rozpadlého Světského svazu (AEBR).

Iniciativa Interreg během svého vývoje od vzniku až po současnost postupně nabírala na významu, a to jak v množství finančních zdrojů poskytnutých na její realizaci, tak i v oblastech realizace. V letech 2000–2006 procházela iniciativa Interreg již třetí etapou svého vývoje a je proto označována jako Interreg III. Tento program zahrnoval tři oblasti, které byly rozdílné zaměřením, způsobem realizace i objemem alokovaných finančních prostředků. Cílem Interreg IIIA byl rozmach přeshraniční spolupráce mezi členskými zeměmi EU a přímými sousedními regiony. Celková alokace finančních prostředků pro ČR na období 2004–2006 činila 55 mil. eur. Iniciativa Interreg IIIB byla zacílena na podporu vyváženého rozvoje a rozvoje regionální spolupráce v určených velkých územních evropských celcích, zejména formou zapojení spolupráce ústředních, regionálních a místních orgánů. Celková alokace finančních prostředků v ČR v období 2004–2006 byla 9,6 mil. eur. Cílem Interreg IIIC byla meziregionální spolupráce a s ní související výměna zkušeností při řešení stejných záležitostí mezi regiony EU, které nejsou přímými sousedy. Celkově bylo alokováno pro ČR na období let 2004–2006 4,07 mil. eur. Dle výše alokovaných prostředků je zřejmé, že nejdůležitější podporovanou oblastí iniciativy Interreg III byla oblast A, zaměřená na přeshraniční spolupráci. Hlavním cílem iniciativy Interreg IIIA bylo zkvalitnění celkové socio-ekonomické úrovně příhraničních regionů. Odbouráváním přirozených bariér (státní hranice) se z periferních oblastí mohou vytvořit prosperující regiony se společným jádrem veškerého příhraničního prostoru. Celkový objem přidělených finančních prostředků byl rozdělen mezi pět jednotlivých programů. Byly to programy česko-saský, česko-bavorský, česko-rakouský, česko-slovenský a česko-polský. Na období 2004–2006 bylo přiděleno celkem 55 mil. eur. Prostředky byly přerozděleny na základě objektivních kritérií a dle státních hranic a dále byly děleny na roky a jednotlivé priority programů. Výběr priorit, opatření a podporovaných aktivit vyplývá z celkové SWOT analýzy území. Programy Interreg IIIA byly určeny převážně na menší projekty nepřesahující částku 10 mil. Kč. Malé projekty s rozpočtem cirka 1 500 až 20 000 eur byly realizovány v rámci tzv. Fondu mikroprojektů. Pro realizaci programů Interreg IIIA bylo stanoveno pravidlo n+2, určující podmínku maximální doby realizace projektu do dvou let od jeho schválení (Dočkal, Škoda, 2005,

s. 30–34).

V programovém období 2007–2013 bylo v České republice využito celkem 26 operačních programů, které byly rozčleněny mezi tři cíle stanovené politikou hospodářské a sociální soudržnosti. Cíl Konvergence byl soustředěn na podporu hospodářského a sociálního rozvoje méně rozvinutých regionů a členských států. Tento cíl zahrnoval sedm regionálních operačních programů a osm tematických operačních programů. Na cíl Konvergence bylo přiděleno 25,89 miliard eur. Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zahrnoval dva operační programy pro hlavní město Prahu. Přidělená částka činila 0,42 miliardy eur. O podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů usiloval třetí cíl Evropská územní spolupráce s finančními prostředky ve výši 0,39 miliard eur. Pro přeshraniční spolupráci bylo vytvořeno 5 operačních programů. Spolupráce se týkala oblastí ČR–Bavorsko, ČR–Polsko, ČR–Rakousko, ČR–Sasko a ČR–Slovensko. Dále existovaly OP Meziregionální a Nadnárodní spolupráce a dva síťové operační programy ESPON 2013 a INTERACT II (DotaceEU.cz, Evropské fondy v ČR, ©2019a). OP přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013 navazoval na Program Iniciativy Společenství Interreg IIIA Česká republika – Polská republika, který proběhl v letech 2004–2006. Hlavní cíl tohoto programu spočíval v přeshraniční spolupráci a rozvoji česko-polského pohraničí, s důrazem na posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, společnou péči o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu a dalších oblastí rozvoje (CZ-PL Cíl 3, Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013). V rámci česko-polské spolupráce stanovil Národní rozvojový plán ČR 2007–2013, který definoval strategii rozvoje ČR pro dané období, čtyři priority. Priorita I – Podpora infrastruktury přeshraničního významu, priorita II – Podpora infrastruktury cestovního ruchu a podnikání, priorita III – Rozvoj místních společností v přeshraniční oblasti a priorita IV – Technická pomoc (Databáze strategií).

Pro aktuálně probíhající programové období 2014–2020 bylo vymezeno 10 národních operačních programů, 6 programů v rámci nadnárodní a meziregionální spolupráce a 5 programů přeshraniční spolupráce. V přeshraniční spolupráci se jedná o následující programy: Interreg V-A Česká republika – Polsko, Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, Interreg V-A Rakousko – Česká republika, Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020

a Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014–2020 (DotaceEU.cz, Evropské fondy v ČR, ©2019b). Program Interreg V-A Česká republika – Polsko navazuje na Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013. Z programu lze financovat přeshraniční projekty v česko-polském pohraničí a je řízen Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Témata podpory jsou rozčleněna do čtyřech prioritních os s různou výši alokovaných částek. Prioritní osa 1 – Společné řízení rizik si klade za cíl zvýšit přeshraniční akceschopnosti při řešení mimořádných a krizových situacích a událostech. Cílem Prioritní osy 2 – Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti je zvýšit návštěvnost regionu pomocí vyššího využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů. Pro zlepšení úrovně zaměstnanosti absolventů byla vymezena Prioritní osa 3 – Vzdělání a kvalifikace. Na podporu zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu je určena Prioritní osa 4 – Spolupráce institucí a komunit. Za Rozvojem potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti je Spolupráce institucí a komunit druhou nejpodporovanější oblastí přeshraniční spolupráce v letech 2014–2020. Předpokladem pro poskytnutí dotace je spolupráce partnerů na obou liniích hranice. Společný projekt musí splňovat kritérium dopadu na obou stranách hranice, měl by řešit společný problém a rozvíjet potenciál zapojených partnerů, nikoliv jejich individuální užitek. Projekty musí být uskutečňovány v dotačním území programu, které je tvořeno regiony NUTS 3. V ČR to jsou kraje Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský. Na polské straně je to 6 polských podregionů (v Polsku NUTS III), kterými jsou Bielski a Rybnicki (Slezské vojvodství), Jeleniogórski a Wałbrzyski (Dolnoslezské vojvodství), Nyski a Opolski (Opolské vojvodství). Do dotačního území na polské straně dále spadá okres Strzeliński (podregion Wrocławskiv Dolnoslezském vojvodství) a okres Pszczyński (podregion Tyski ve Slezském vojvodství) (CZ-PL: Interreg V-A).

5.4 Modernizace politiky soudržnosti po roce 2020

Politika soudržnosti je hlavní investiční politikou EU a jednou z jejich nejkonkrétnějších projevů solidarity. Pro příští dlouhodobé rozpočtové období navrhuje Evropská komise modernizaci politiky soudržnosti. Přístup k regionálnímu rozvoji by měl být více individuální a nadále by podpora měla směřovat k místně vedeným strategiím rozvoje s důrazem na odpovědnost místních orgánů při řízení finančních prostředků. Mělo

by dojit k dalšímu zjednodušení, tzn. méně pravidel, která budou jasnější a stručnější. Bude nastaven pružnější rámec pro plánování investic s možností převodu zdrojů mezi programy bez souhlasu Komise a v případě přírodní katastrofy bude možné finanční zdroje EU uvolnit ještě týž den. V programu Interreg se počítá s odstraněním přeshraničních překážek a podporou meziregionálních inovační projektů. Usnadněním by měla být nová možnost pro regiony, které budou moci použít část svého vlastního přidělu na financování projektů v kterékoliv části Evropy společně s dalšími regiony. Nová řada programů meziregionální a přeshraniční spolupráce pomůže členským státům překonávat přeshraniční překážky a nadále rozvíjet společné služby. Komise přichází s návrhem nového nástroje pro příhraniční regiony a země, které mají zájem o harmonizaci svých právních rámců. Tímto nástrojem bude tzv. Evropský přeshraniční mechanismus. Větší podpory se dostane projektům na budování celoevropských klastrů v prioritních odvětvích (data velkého objemu, oběhové hospodářství, vospělá výroba, kybernetická bezpečnost). Komise pro tento účel navrhuje vytvořit Meziregionální inovační investice (Evropská komise).

V prosinci 2018 byla Ministerstvem pro místní rozvoj ČR dokončena Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020. Koncepce obsahuje mj. předběžné návrhy variant programů v obecné rovině. V oblasti přeshraniční spolupráce budou tematická zaměření programů řešena a upřesňována na úrovni pracovních skupin na základě zpracovaných analýz, zkušeností a po dohodě se zástupci sousedících států (DotaceEU.cz, Koncepce politiky soudržnosti po roce 2020).

Empirická část

6 Město Nová Paka

Město Nová Paka se nachází v severozápadní části Královéhradeckého kraje, který tvoří spolu s krajem Libereckým a Pardubickým region soudržnosti NUTS 2 Severovýchod. Z pohledu územního členění státu spadá Nová Paka do okresu Jičín. Město Nová Paka leží v nadmořské výšce 427 m n. m. mezi významnými turistickými oblastmi Českého ráje a Krkonoš. Navazuje na Podzvičinsko a představuje východní bránu Geoparku Český ráj. Nová Paka se rozprostírá na ploše 2868 ha. Pro Novou Paku jsou příznačné zajímavé přírodní jevy, ale také umělecká a duchovní tvorba.

Nejstarší známá zmínka o Nové Pace je z roku 1357. Po staletí existovalo pouto mezi Novou Pakou a hradem Kumburk. Svého času byl jeho majitelem i proslulý vojevůdce Albrecht z Valdštejna. V minulosti bylo pro obyvatele Novopacka zdrojem obživy zejména tkalcovství a punčochářství, ševcovství, hrnčířství nebo perníkářství. V roce 1701 byl v obci dostavěn pavlánský klášter a kostel Nanebevzetí Panny Marie, díky němuž se Nová Paka stala významným poutním místem. Dodnes je stavba dominantou města (Nová Paka, Geografické údaje).

Oblast Nové Paky, jejího okolí a Podkrkonoší je světově uznávaným nalezištěm drahých kamenů, např. achátů, jaspisů, karneolů, křišťálů a ametystů a zkřemenělých stonků prvohorních rostlin, které se ve zdejší oblasti velmi bohatě vyskytují. Sběrka pravěké flóry patří k jedné z největších sbírek v ČR (Městské muzeum Nová Paka, Přírodovědné sbírky). Tyto nálezy jsou k vidění v prostorách Městského muzea Nová Paka, které bylo založeno v roce 1908. Muzeum se může pochlubit zajímavými expozicemi. Turisticky nejvyhledávanější je expozice Klenotnice drahých kamenů a Spiritismu v Podkrkonoší.

Historická expozice muzea je umístěna v Suchardově domě, který byl dostavěn v novorenesančním slohu v roce 1896. Vedle Suchardova domu je v prosklené vitríně k vidění veliký zkamenělý kmen stromu, který v Podkrkonoší rostl před 300 miliony let v období karbonu. Byl objeven v Nové Pace v roce 1953 při výstavbě atletického stadionu. Kmen měří 8,3 metrů a řadí se mezi nejdelší dosud nalezené kmeny tohoto druhu ve střední Evropě (Městské muzeum Nová Paka, Největší zkamenělý strom).

Na výzdobě Suchardova domu a přilehlé dílny, kde jsou dnes kanceláře muzea, měli podíl příslušníci známého sochařského rodu Suchardů – Antonín Sucharda, Stanislav a Vojtěch Sucharda, Anna Suchardová Boudová, kteří na budovu umístili řadu moudrých úsloví. Uměleckou tradici rodu Suchardů založil Jan Sucharda starší, narozený v roce 1770. Výtvarná rodinná tradice přetrvává až do současnosti. Suchardové nejprve tvořili pomníky, náhrobky, sochy, betlémy i loutky. Nejslavnějším umělcem z rodu Suchardů byl Stanislav Sucharda, který je autorem pomníku Františka Palackého v Praze, který byl jeho vrcholným dílem (Městské muzeum Nová Paka, Suchardův dům). Stanislavův mladší bratr Vojtěch vytvořil mimo jiné po roce 1945 plastiky apoštolů pro poničený Staroměstský orloj v Praze. Z dalších umělců z rodu Suchardů se proslavil akademický malíř Cyril Bouda a Anna Podzemná-Suchardová, která navrhovala známky.

Kromě Suchardů pochází z Nové Paky řada dalších umělců, např. Bohumil Kafka, autor monumentální jezdecké sochy Jana Žižky umístěné na Vítkově v Praze. Nedaleko Suchardova domu se narodil malíř Josef Tulka, který byl přítelem Mikoláše Alše. Tulka byl spoluautorem výzdoby Národního divadla v Praze. Původem z Nové Paky jsou také členové skupiny 42 – sochař Ladislav Zívř, malíř František Gross. Fotograf Miroslav Hák, malíři Otakar Číla a Otakar Zemina. Slavné osobnosti Nové Paky zasahují do všech oblastí života a dozvědět se o nich více je možné v muzeu v Suchardově domě (Bařina, 2004).

Ke dni 31. 12. 2018 měla Nová Paka 9094 obyvatel, jejichž průměrný věk byl 44,1 let. Počet obyvatel ve věkové skupině 0–14 let byl 1340, ve věkové skupině 15–64 let byl počet obyvatel 5745 a obyvatel starších 65 let žijících v Nové Pace ke dni 31. 12. 2018 bylo 2009. Obec má 13 částí, v obci se nachází 3 hromadná ubytovací zařízení. Ke konci roku 2018 bylo ve městě Nová Paka v evidenci úřadu práce celkem 124 uchazečů o zaměstnání, z toho 8 bylo absolventů a 21 uchazečů bylo zaevidováno déle než 12 měsíců (Český statistický úřad, ČSÚ a územně analytické podklady, 2019).

Od 1. ledna 2003 je město Nová Paka jednou z 205 obcí s rozšířenou působností. Její správní obvod tvoří 5 obcí – Nová Paka, Stará Paka, Úbislavice, Vidochov a městys Pecka. K 31. 12. 2017 žilo ve správním obvodu ORP Nová Paka 13 294 obyvatel. Celková výměra správního obvodu ORP Nová Paka je 9 720 ha. V tomto správním obvodu tvoří podíl zemědělské půdy 58,2 %, podíl lesních pozemků 31,2 % a podíl zastavěných ploch 1,9 %. Ve správním obvodu ORP Nová Paka bylo ke k 31. 12. 2017 evidováno 8 hromadných ubytovacích zařízení. V tomto počtu jsou zahrnuty 3 hotely, 1 penzion,

1 kemp a 3 zařízení spadají do kategorie ostatní hromadná ubytovací zařízení jinde nespécifikovaná. Ubytovací kapacita všech těchto zařízení ve správním obvodu ORP Nová Paka je 580 lůžek. V roce 2017 navštívilo hromadná ubytovací zařízení ve správním obvodu ORP Nová Paka 14 222 hostů, přičemž průměrná doba pobytu činila 4 dny (Český statistický úřad, Vybrané údaje o správních obvodech ORP, 2018). Obec Nová Paka je společně se všemi obcemi ze správního obvodu členem dobrovolného svazku obcí Novopacko. Dále je město Nová Paka členem MAS Brána do Českého ráje, z.s. a dobrovolného svazku obcí Lázeňský mikroregion.

Přes Novou Paku vede silnice I. třídy I/16, která spojuje Středočeský kraj s česko-polskou hranicí. Nová Paka již několik let marně čeká na obchvat, který by ulevil hustému silničnímu provozu. V prosinci 2007 byla ve městě Nová Paka zavedena městská hromadná doprava, která je pro občany zcela zdarma. Veřejnou dopravu zajišťují autobusové spoje regionálních dopravních společností a vlakové spoje národního dopravce společnosti České dráhy, a.s.

Město Nová Paka je zřizovatelem 12 příspěvkových organizací⁴, kterými jsou 1. mateřská škola, Nová Paka, Husitská 217, 2. mateřská škola, Nová Paka, Školní 1257, Základní škola Nová Paka, Husitská 1695, okres Jičín, Základní škola Nová Paka, Komenského 555, Základní umělecká škola Nová Paka, okres Jičín, Školní jídelna, Nová Paka, Komenského 555, Školní jídelna, Nová Paka Husitská 1695, Dům dětí a mládeže STONOŽKA Nová Paka, Městské muzeum Nová Paka, MKS Nová Paka, Technické služby Nová Paka a Ústav sociálních služeb města Nové Paky. Kromě dvou městem zřízených škol zabezpečuje v Nové Pace předškolní a školní vzdělávání také Brána, základní škola a mateřská škola zřizovaná Sborem Jednoty Bratrské v Nové Pace. Tato škola vznikla revitalizací prostorů bývalé keramické dílny v Nové Pace. V těchto prostorách se nachází mateřská škola. K budově byla později přistavěna budova základní školy se školní jídelnou. Středoškolské vzdělání v Nové Pace poskytují v Nové Pace tři střední školy, jejichž zřizovatelem je Královéhradecký kraj. V Nové Pace je Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Střední škola gastronomie a služeb a Střední škola strojírenská a elektrotechnická.

Nedávno vznikly v Nové Pace dva nové spolky angažující se v oblasti pořádání

⁴ Zřizování příspěvkových organizací je upraveno v zákoně 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 84 písm. e. Náležitosti jejich zřizování jsou dány zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27.

kulturních a společenských akcí. Jsou to Naše světy habštokské, z.s. a Pačtí blázni, z.s. V obci je činná řada sportovních subjektů a dalších zapsaných spolků – Autoklub, cyklistické spolky BAKAKO a Velocipéd klub Nová Paka, Bruslařský klub, Fotbalový klub, Hokejový klub, Horolezecký oddíl, Klub sportu pro všechny, Oddíl lyžování a orientačního běhu, Karavana otužilců, Tělocvičná jednota Sokol, TJ Nová Paka, Sportovně střelecký klub, Školní sportovní klub při ZŠ Husitská, Tenis Nová Paka a Tenis Centrum.

Občané města a jeho návštěvníci mohou ke svým aktivitám využívat pestrou nabídku sportovních ploch a sportovišť. V Nové Pace jsou dva tenisové kurty, krytá tenisová hala, atletický stadion s tartanovou dráhou, zimní stadion, lyžařský areál se dvěma sjezdovými tratěmi s umělým zasněžováním a osvětlenými běžeckými trasami, fotbalové hřiště s umělým povrchem, sportovní centrum s bowlingovou dráhou a squashovým hřištěm, sokolovna, autokrosová a motokrosová dráha, posilovna s rehabilitačním centrem. Tato sportoviště jsou většinou ve vlastnictví města Nová Paka, které financuje provoz těchto zařízení ze svého rozpočtu. Některá ze sportovních zařízení jsou ve vlastnictví soukromých majitelů. V závěru roku 2015 byl v Nové Pace slavnostně uveden do provozu plavecký bazén, který kromě plaveckého bazénu nabízí veřejnosti k využití vířivku, infrasaunu, parní komoru, venkovní bazén a venkovní vířivku. Plavecký bazén je dosud největší investiční akcí financovanou z vlastních prostředků města. Výstavba plaveckého areálu vyšla na cirká 90 miliónů korun.

V letech 2020 až 2022 očekává město Nová Paka investice do svého rozvoje v rekordní výši dosahující 400 milionů korun, což je dle starosty Josefa Cogana pro město zcela mimořádné. Jen investice na rok 2020 jsou schváleny zastupitelstvem v částce 240 milionů korun. Předseda finančního výboru Václav Pačesný uvádí, že některé akce budou pokryty částečně z dotací – například přestavba autobusového terminálu a rekonstrukce prostor bývalého kláštera. Z vlastních zdrojů města je prioritou rekonstrukce Městského kulturního střediska a Ruské ulice. Město se na investice připravuje několik let, a jak dále uvádí starosta Josef Cogan, na běžném účtu města je alokováno 100 milionů korun (Jicinskozpravy.cz).

Město Nová Paka má zkušenosti s čerpáním evropských, republikových či krajských dotačních titulů. Během uplynulých let zrealizovalo město s využitím těchto finančních zdrojů řadu projektů. Například z Programu rozvoje venkova České republiky na období

2007 a 2013 byla prostřednictvím MAS Brána do Českého ráje spolufinancována rekonstrukce hasičských zbrojnic v novopackých osadách Kumburský Újezd, Radkyně, Valdov, Vrchovina a Podlevín, dále byla vystavěná nová hřbitovní zeď v celkové délce 67 m včetně osvětlení na severní straně areálu hřbitova nebo vybudováno multifunkční hřiště v osadě Štikov.

Z Evropského fondu regionálního rozvoje a Státního fondu životního prostředí byla podpořena z OP Životní prostředí výstavba kompostárny bioodpadu v okrajové části města Nová Paka v blízkém sousedství s hranicí obce Stará Paka, která se do projektu rovněž zapojila. Z Evropského sociálního fondu z OP Lidské zdroje a zaměstnanost byl uskutečněn projekt Zvyšování kvality řízení lidských zdrojů v ÚSC Nová Paka s cílem posilování efektivnosti výkonu územní veřejné správy a veřejných služeb a zefektivnění vzdělávání, odborné přípravy a rozvoje úředníků Městského úřadu v Nové Pace. Jeho pokračováním byl projekt Rozvoj zaměstnanců města Nová Paka s cílem zefektivnění výkonu úřadu. Zaměstnanci MěÚ Nová Paka byli proškoleni v legislativní oblasti, dále v oblasti finančního plánování a řízení. Vedoucí pracovníci byli vzděláváni v oblasti strategického řízení.

Technologické centrum ORP Nová Paka bylo vybudováno s využitím zdrojů Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Integrovaného operačního programu. Do tohoto projektu bylo zahrnuto rovněž zavedení elektronické spisové služby pro Město Nová Paka a hostované elektronické spisové služby pro další klienty technologického centra a tzv. vnitřní integrace MěÚ Nová Paka. Dalším projektem z ERDF byl Nízkoprahový klub Novopacko, který je službou sociální prevence pro děti ve věku 8 až 20 let ohrožené společensky nežádoucími jevy (Nová Paka, Rozvoj města, územní plány). Prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj čerpá město úspěšně také dotace z operačních programů přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskou republikou, do níž je zapojeno 15 let. Partnerem přeshraniční spolupráce z polské strany je město Pieszyce, na české straně je partnerem obec Bohuslavice nad Metují. Město čerpalo na přeshraniční spolupráci také finanční prostředky z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis⁵.

⁵ Z Fondu mikroprojektů jsou financovány menší projekty spolupráce místních společenství, které žádají o příspěvek z ERDF od 2 tis. do 30 tis. eur, při maximální velikosti projektu do 60 tis. eur (CZ-PL, Fond mikroprojektů).

7 Přeshraniční spolupráce v Nové Pace

První jednání o možné přeshraniční spolupráci města Nová Paka byla uskutečněna v roce 2005 a jejich iniciátorem byla polská strana. Do přeshraniční spolupráce se tedy město Nová Paka zapojilo hned v prvním programovém období. V začátcích přeshraniční spolupráce bylo město Nová Paka pasivním partnerem, ale během dalších programových období se již město do projektů aktivně zapojilo. Od roku 2005 až do současnosti bylo zrealizováno několik česko-polských projektů zaměřených jak na investiční akce, tak na společná setkávání, poznávání a spolupráci. Během uplynulých let vzájemné spolupráce se vytvořil stabilní pracovní tým, který se podílel a doposud podílí na společné přípravě a plánování projektů. Členové projektového týmu se starají rovněž o koordinaci a realizaci projektů, jednotlivých akcích se aktivně účastní a vzájemně kooperují.

7.1 Programové období 2004–2006

V roce 2005 byla na městský úřad v Nové Pace doručena nabídka polských měst na spolupráci v programu INTERREG IIIA ČR–Polsko. Ke spolupráci bylo navrženo město Pieszyce, ležící na úpatí Sovích hor nedaleko polských hranic. Toto město bylo vybráno vzhledem ke skutečnosti, že svou velikostí je srovnatelné s Novou Pakou. Tento návrh byl konzultován také na sekretariátu Regionální rady NUTS II na krajském úřadu Královéhradeckého kraje, který je kontaktním místem pro iniciativu INTERREG IIIA ČR–Polsko (Archiv města Nová Paka). Nabídku města Pieszyce na partnerství měst projednala Rada města Nová Paka v srpnu 2005. Rada města vzala nabídku na vědomí a postoupila ji k prokonzultování výboru pro rozvoj a organizačnímu výboru (Zápis z 19. jednání RM dne 17. 8. 2005).

V září 2005 doporučili členové výboru pro rozvoj navázat partnerství s městem Pieszyce k realizaci projektů v rámci programu Interreg IIIA ČR–Polsko a v případě pozitivních zkušeností navrhovali členové výboru zahájit trvalé partnerství s městem Pieszyce (Zápis z 21. schůze výboru pro rozvoj, 2005). Členové organizačního výboru rovněž podpořili přijetí nabídky polského města Pieszyce. Dále členové organizačního výboru doporučili spolupráci po prvním roce vyhodnotit a výhledově spolupracovat na různorodých projektech s co největším počtem dalších měst (Zápis z 20. schůze organizačního výboru, 2005).

Nabídkou spolupráce s městem Pieszyce se v poslední fázi zabývalo Zastupitelstvo města Nová Paka na své schůzi v září 2005. Schůze se účastnilo 16 zastupitelů z celkových 21 a všichni přítomní spolupráci s polským partnerem jednomyslně odhlasovali. Starosta Mgr. Josef Cogan vyjádřil ke spolupráci kladný postoj a oznámil návštěvu města Pieszyce v dalším týdnu. Dále předeslal, že pokud by se spolupráce osvědčila, mohla by být navázána i mezi školami a uvedl, že například ZŠ Husitská již o přeshraniční vztahy projevila zájem. Místostarosta František Škvařil vyrozuměl členy zastupitelstva, že tyto aktivity podporuje také krajský výbor cestovního ruchu (Zápis z 21. schůze zastupitelstva města, 2005).

Následně starostové měst Pieszyce a Nová Paka podepsali dohodu o vzájemné spolupráci a začalo se pracovat na prvním přeshraničním projektu nazvaném Rekonstrukce rozhledny na Velké sově spolu s úpravou terénu. Žadatelem o dotaci byla Obec Pieszyce a Město Nová Paka bylo partnerem, který v tomto projektu neměl žádné vlastní aktivity. Jelikož Nová Paka měla již zkušenosti s výstavbou sportovní a turistické infrastruktury, spočívala její role v poskytování poradenství obci Pieszyce při zpracování konkrétních technických řešeních a dále v propagování turistických atraktivit Sovích hor mezi obyvateli česko-polského pohraničí a v Nové Pace (CZ-PL: Interreg III A).

K začátkům přeshraniční spolupráce v Nové Pace směřovala otázka č. 1. O jejím zahájení v Nové Pace nemá část dotazovaných informace, neboť v této době v úřadě nepracovali, nijak s ním nespolečně pracovali a ani jako občané města tuto informaci nezachytili, přestože se objevila i v místním zpravodaji Achát v říjnu 2005. U zrodu přeshraniční spolupráce byli dva dotazovaní – bývalý zaměstnanec oddělení rozvoje MěÚ Nová Paka a starosta města. Zaměstnanec oddělení rozvoje uvedl, že o navázání kontaktů s polskými Pieszyčany se poprvé přičinil tehdejší tajemník MěÚ Nová Paka. Starosta města odpověděl, že na začátku město chtělo pomoci polskému partnerovi realizovat jeho projekt. Další dotazovaní mají údaje o vzniku přeshraniční spolupráce v Nové Pace pouze zprostředkované.

7.2 Programové období 2007–2013

Prostřednictvím Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007–2013 Česká republika – Polská republika, prioritní osa 2 Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu, oblast podpory Podpora cestovního ruchu byl realizován projekt

Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic, registrační číslo projektu PL.3.22/2.2.00/09.01510. Tento projekt byl orientován na rozvoj cestovního ruchu a uchování kulturního odkazu v příhraničním území a další výstavby infrastruktury cestovního ruchu a probíhal v letech 2011 až 2014. Vedoucím partnerem byla obec Pieszyce, která již prokázala zkušenosti s realizací projektů obdobného rázu a rozsahu v minulém období. Dalšími partnery projektu byla obec Bohuslavice nad Metují a město Nová Paka. Obec Bohuslavice do té doby neměla žádné zkušenosti s čerpáním evropských dotačních titulů, ale v minulosti již obec využila dotace z Programu rozvoje venkova na výstavbu kanalizace a čističky odpadních vod, na rekonstrukci mateřské školy v obci nebo na výměnu dopravního značení. Město Nová Paka nebylo v čerpání evropských dotací úplným nováčkem. V letech 2005–2007 byl podpořen z evropských zdrojů projekt Novopacko – východní brána geoparku Český ráj. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Státního fondu životního prostředí byla spolufinancována revitalizace rybníku Fařina.

Jádrem projektu bylo rozšíření turistického a kulturního zázemí v zapojených příhraničních obcích – Nové Pace, Bohuslavicích nad Metují a Pieszycích. V Pieszycích bylo investováno do vytvoření prostor pro propagaci cestovního ruchu. Přestavbou a adaptací kina vzniklo moderní Kulturní a turistické centrum a byla vytvořena pracovní pozice pro propagování přírodního a turistického bohatství partnerů. V Nové Pace vzniklo nové informační centrum v budově muzea, byl upraven prostor pro stálé expozice. Nový prostor, tzv. Muzejní náměstí, vznikl u muzea. Obec Bohuslavice zakoupila a zrekonstruovala Evangelický kostel, který se stal centrem kulturních a turistických aktivit.

Hlavním cílem společného záměru bylo oživení cestovního ruchu v česko-polském pohraničí, zlepšení hospodářských podmínek a kvality života obyvatel a v neposlední řadě utužení kulturní identity a integrace obyvatel regionu Dolního Slezska a Královéhradeckého kraje. Obce spojuje turistické, přírodní a geologické bohatství, které je nedostatečně propagováno. V některých aspektech se obce liší. Snahou obce Bohuslavice bylo zejména propagovat turistické, přírodní a kulturní hodnoty a zároveň poznat svého souseda, město Pieszyce řešilo nedostatečnou propagaci regionu a město Nová Paka se snažilo zviditelnit a zpropagovat značku UNESCO, pod jehož ochranou je GEOPARK Český ráj, a rozvíjet vzájemnou spolupráci. Společným cílem realizovaných

aktivit bylo rozšířit propagaci regionu a v rámci rozvoje cestovního ruchu posilovat integraci mezi partnerskými městy a jejich občany.

Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu pohraničí bylo cíleno na několik skupin. První skupinou byli obyvatelé pohraničí, kterým přitažlivé turistické nabídky umožňují kvalitní strávení volného času poznáváním Českého ráje (Nová Paka), Sovích hor (Pieszyce) a regionu Novoměstska (Bohuslavice). Další skupinu tvořili návštěvníci ze zahraničí i z tuzemska, pro které rozšíření informačních center znamenalo snadnou dostupnost turistických informací. K cílovým skupinám se řadily i přímo zapojené obce, kterým vzrostly příjmy z poplatků a daní spojených s rozvojem cestovního ruchu. Skupině podnikatelů působících ve sféře cestovního ruchu přinesla větší návštěvnost a vyšší zisky k dalšímu možnému rozvoji.

Investiční aktivitou projektu Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic byla v Nové Pace rekonstrukce přízemí muzea – klenotnice, kde byla vytvořena unikátní expozice geologického vývoje se zkamenělinami GEOPARKU Český ráj. V přízemí budovy bylo dále zřízeno informační centrum s informačním kioskem, výstavní prostory byly rozšířeny a pro dostupnost expozic v prvním a druhém podlaží byl v budově vestavěn výtah. V prostorách klenotnice vznikly nové expozice zkamenělin, drahých kamenů a spiritismu. Mezi klenotnicí a Suchardovým domem se úpravou ulice F. F. Procházky zrodilo tzv. Muzejní náměstí, do Suchardova domu byl vybudován bezbariérový přístup a bylo zrekonstruováno sociální zařízení. K propagaci turistických aktivit byly vydány turistické mapy a několik druhů pohlednic pro potřeby všech zapojených partnerů projektu. K příležitosti otevření expozice spiritismu v Nové Pace byl vytištěn barevný katalog s mediálními kresbami vystavenými v muzeu.

V projektu byly zařazeny i tzv. měkké aktivity, spočívající ve výměně kulturního a historického dědictví. Ke zpestření turistické nabídky partnerů a podpoře cestovního ruchu v příhraničí přispělo společné organizování akcí, kterými byl například Mezinárodní plenér malířů na přelomu dubna a května 2011 a 2012 spojený s výstavou obrazů vytvořených v přírodě, které byly vystavovány nejprve v Nové Pace, později v Bohuslavicích a Pieszycích. Na víkendové setkání přijely do Nové Paky děti z Pieszyc a Bohuslavic. V novopacké knihovně se setkaly se svými protějšky z Nové Paky. Společný edukační program pro ně připravili zaměstnanci městské knihovny a Domu dětí a mládeže STONOŽKA Nová Paka. Úspěšnou akcí byly také Česko-polské slavnosti slunovratu

v letech 2011 a 2012, které se dodnes v Nové Pace konají pravidelně koncem června. Při této příležitosti se mohla širší novopacká veřejnost seznámit s polskou kulturou, zastoupenou zájmovými uměleckými sdruženími z Pieszyc. Pravidelně do Nové Paky na tyto slavnosti rovněž přijíždějí hasiči z Bohuslavic nad Metují. K oblíbeným patří vystoupení nejmladších bohuslavických hasičů, kterými jsou prakticky všechny bohuslavické děti.

Z operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko byl z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis v prioritní ose Podpora spolupráce místních společenství realizován v období červenec 2011 až červen 2012 mikroprojekt Platforma rozvoje cestovního ruchu, registrační číslo projektu CZ.3.22/3.3.02/11.02372. Žadatelem o podporu bylo Město Nová Paka a partnerem Obec Pieszyc. Celkové způsobilé výdaje projektu činily 27 820, 33 eur. 85 % výdajů bylo hrazeno z ERDF a 15 % bylo financováno z rozpočtu města Nová Paka.

Cílovými skupinami mikroprojektu Platforma rozvoje cestovního ruchu byli obyvatelé pohraničí, návštěvníci z tuzemska i zahraničí, město Nová Paka a obec Pieszyc a podnikatelé v odvětví cestovního ruchu. Hlavním cílem projektu bylo oživit cestovní ruch česko-polského pohraničí, zlepšit hospodářské podmínky v oblasti cestovního ruchu a zkvalitnit život obyvatel. Specifickými cíli projektu byla propagace kulturně přírodního bohatství v příhraničí, společná mezinárodní tvorba produktů cestovního ruchu, růst vzájemné účasti turistů z pohraničí v nabídce partnerů a zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice.

Turistický a přírodní potenciál Novopacka a Pieszycyca nebyl dosud využíván ke společné propagaci. Projekt byl zaměřen na propagaci částí oblastí Podkrkonoší, lokalit geoparku Český ráj a Sovích hor. Společná prezentace obou regionů proběhla v lednu 2012 v Brně na tradičním veletrhu Regiontour. Zde byly návštěvníkům poskytovány kromě běžných informačních letáků a brožurek také produkty zhotovené v rámci projektu. Oba partneři se následně v únoru 2012 společně prezentovali na veletrhu cestovního ruchu ve Wroclavi, kde se Nová Paka prezentovala v zahraničí vůbec poprvé.

Nejzajímavějším vzniklým produktem cestovního ruchu v tomto mikroprojektu byla obrazová propagační kniha s rozsahem 156 stran v českém a polském jazyce s turistickými zajímavostmi z regionů Novopacka a Pieszyc, která byla vydána v nákladu 3 000 ks. Publikace přispěla k prohloubení povědomí o přírodním bohatství Českého ráje a Sovích

hor a nezbytnosti jeho ochrany. Tyto aktivity v dlouhodobém časovém horizontu přispějí k záchraně a zachování přírodního bohatství pro další generace. Dále bylo vyrobeno 1 000 ks obrazového diáře na rok 2012 a 500 ks poštovního pohledu ve formě puzzle po dvou družích – Nová Paka a Pieszyce. V závěru realizace byl v Nové Pace uspořádán dvoudenní mezinárodní seminář určený pro pracovníky informačních center a lidí zaměstnaných v cestovním ruchu. Při této příležitosti měli účastníci možnost sdílet a vyměňovat své pracovní zkušenosti. Další realizovanou aktivitou v rámci mikroprojektu Platforma rozvoje cestovního ruchu byly kurzy polského jazyka pro zaměstnance Městského úřadu v Nové Pace a Městského muzea v Nové Pace s rodilou mluvčí, jejichž hlavním přínosem bylo odstraňování jazykových bariér a rozvoj jazykové gramotnosti.

V dubnu 2013 byla zahájena fyzická realizace projektu Kultura a sport v polsko-českých barvách. Registrační číslo projektu je PL.3.22/3.2.00/12.03363. Realizace projektu byla ukončena v květnu 2015. Vedoucím partnerem projektu byla Obec Pieszyce, dalšími zapojenými partnery byly Obec Bohuslavice nad Metují a Město Nová Paka. Projekt byl financován Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze státního rozpočtu ČR z Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007–2013. Celkové způsobilé výdaje projektu všech zapojených obcí dosáhly celkové výše 222 200, 06 eur, z toho výdaje města Nová Paka činily 76 975 eur, výdaje obce Bohuslavice činily 51 980 eur a výdaje obce Pieszyce představovaly 93 245,06 eur. Finanční prostředky z Evropské unie poskytnuté z Evropského fondu pro regionální rozvoj pokryly 85 % způsobilých výdajů. Dále byl projekt financován z 5 % ze státního rozpočtu – v případě českých partnerů a 10 % doplácely obce ze svých rozpočtů. Polský partner projekt dofinancoval sumou ve výši 15 % z vlastních zdrojů.

Hlavním cílem bylo podpořit přeshraniční spolupráci v okruhu rozvoje mezilidských vztahů, aktivit pro volný čas a spolupráce mezi obcemi a dalšími organizacemi zřizovanými obcemi. Projekt byl zaměřen na několik cílových skupin. Jednou z nich byli žáci základních škol, další skupinou byly samosprávy měst a obcí a nejpočetnější skupinou byli obyvatelé a návštěvníci regionu.

Obec Pieszyce uspořádala v rámci projektu v měsíci červnu v roce 2013 a následně v roce 2014 Městské slavnosti Pieszyc, určené pro širokou veřejnost, kde se prezentovali v rámci hlavního kulturního programu také oba čeští partneři. V červnu proběhl v Pieszycích v obou letech rovněž tzv. BUNT, pochod s výstupem na rozhlednu na Velké

Sově. V září roku 2013 a 2014 navštívily děti základních škol z Nové Paky a Bohuslavice polské Pieszyce, kde se setkaly se svými polskými protějšky. Na výměnném pobytu mládeže strávili žáci základních škol v Pieszycích společně 3 dny. Mezinárodní přehlídka pěveckých sborů z polsko-českého pohraničí byla realizována v říjnu 2013 a 2014. Oba roky účinkoval při této příležitosti v Polsku novopacký sbor Hlas, který si v roce 2013 přivezl z této mezinárodní přehlídky Cenu publika. V prosinci 2013 a 2014 se v Centru kultury v Pieszycích uskutečnil Vánoční jarmark. Pieszyce uspořádaly také akce sportovního rázu. V únoru 2014 a 2015 se konal Halový fotbalový turnaj juniorů, kterého se účastnili za české barvy hráči z Bohuslavice a Nové Paky. Zlatý pohár za 1. místo si z Pieszyc odvezli mladší žáci z 1. Fotbalového klubu Nová Paka. O rok později byli mladí novopackí fotbalisté opět úspěšní, když obsadili 1. místa v kategoriích mladších i starších žáků. V měsíci březen v roce 2014 a 2015 organizovali v Pieszycích turnaj v sálové kopané také pro dospělé hráče.

Obec Bohuslavice uspořádala v letech 2013 a 2014 akci s názvem Den hasičů, kde se setkali dobrovolní hasiči a hasičky ze spřátelených obcí a poměřili své síly v netradičních soutěžních disciplínách. Koncem května se v letech 2013 a 2014 dále uskutečnila akce Den dětí, které se účastnili také mladší školáci z Nové Paky a Pieszyc. V Bohuslavicích se dále konaly v letech 2013 a 2014 veřejností hojně navštěvované adventní koncerty, kde účinkoval novopacký smíšený pěvecký sbor Hlas.

V Nové Pace byly zorganizovány v květnu 2013 a 2014 třídní výměnné pobyty pro žáky základních škol, které se konaly v kempu v obci Rovensko pod Troskami v blízkosti Nové Paky. Celkem 90 žáků z Česka a Polska strávilo společně čas v doprovodu svých pedagogů nedaleko Nové Paky. Děti měly možnost poznat zajímavá místa regionu a také mezi sebou navázat nová přátelství. V únoru 2014 a 2015 se pro stejnou cílovou skupinu uskutečnil v Nové Pace pětidenní lyžařský kurz v místním Ski areálu Máchovka. Zde si děti osvojovaly základy lyžování, ti zdatnější své dovednosti rozvíjeli a zdokanalovali. Setkání vyvrcholilo závěrečnými závody ve slalomu. Kromě lyžování měli žáci také možnost využít zimní stadion při společném bruslení. Pro účastníky této akce byl kromě sportovních aktivit připraven i program kulturní a vzdělávací. Při společenském večeru se děti ze spřátelených obcí lépe poznaly při společných soutěžích, hrách, kvízech a jazykolamech a navázaly bližší kontakty. Žáci z Pieszyc a Bohuslavice se v rámci pětidenního pobytu podívali také do expozic Městského

muzea v Nové Pace, včetně prohlídky sbírky drahých kamenů v klenotnici.

Ve spolupráci s Městským kulturním střediskem byly v Nové Pace zorganizovány dny česko-polské kultury. V dubnu roku 2013 byla tato akce zaměřena na kinematografii. Byl realizován třídní Česko-polský filmový festival. Diváci měli možnost zhlédnout českou i polskou filmovou produkci. Akce se účastnili všichni do projektu zapojení partneři, festival byl přístupný žákům mateřských, základních a středních škol a široké veřejnosti. O rok později, v květnu 2014, byly dny česko-polské kultury zaměřeny na gastronomii. Dny česko-polské kultury – Presentace česko-polské kuchyně byly obyvateli města hojně navštíveny. Hlavním cílem bylo představit široké skupině návštěvníků tradiční, ale i ta méně tradiční polská a česká jídla. Některé pokrmy měli návštěvníci možnost ochutnat. Z polských jídel bylo možné okusit bigos, typický polský pokrm ze zelí a více druhů mas, žurek, chutnou kváskovou polévku s uzeným a vařenými vejci, golubce, plněné zelné listy, a spoustu vynikajících cukrářských delikates. Polskou kuchyni prezentovali v Nové Pace regionální polští cukráři a provozovatelé pohostinských zařízení. Z českých jídel byla k ochutnání např. velikonoční hlavička, hubník a kyselo, které pro účastníky akce připravili žáci Střední školy gastronomie a služeb pod vedením svých mistrů.

Během dne česko-polské kuchyně byla prezentována česko-polská publikace Kuchyně a zvyky v severovýchodních Čechách a Dolním Slezsku, kterou mohli návštěvníci vyhrát zodpovězením krátkého kvízu. Na přípravě a vydání této knihy, která ve stručnosti seznamuje čtenáře s lidovými zvyky a obyčeji na Novopacku a v Dolním Slezsku, se podíleli společně všichni partneři projektu Kultura a sport v polsko-českých barvách. Publikace byla vydána v roce 2014 nákladem 3 000 ks, byla zpracována v českém jazyce s polským, anglickým a německým překladem. Do knihy byly zařazeny recepty na tradiční jídla ze severovýchodních Čech a Dolního Slezska doplněné barevnými fotografiemi zhotovených jídel.

Otázka č. 9 byla zaměřena na vyhodnocení nejzdařilejšího projektu přeshraniční spolupráce. K této otázce se vyjádřili čtyři dotazovaní, z nich tři se shodli na projektu Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic, který byl realizován v programovém období 2007–2013. Starosta města zdůraznil, že úpravou muzea a vytvořením jeho bezbariérového okolí, renovací kulturního domu v Pieszcycích a opravou kostela v Bohuslavicích projekt významně pomohl zlepšit kvalitu života na obou stranách

hranice. Vedoucí odboru školství a kultury uvádí, že význam spolupráce při investičních akcích je důležitý z hlediska významného zdroje financování a přináší další možnosti rozvoje kultury a aktivit v oblasti cestovního ruchu. Ve zrekonstruování cílových objektů a ulic shledává hlavní přínos přeshraniční spolupráce vedoucí majetkového odboru. Neuvolněný místostarosta nedokáže z realizovaných projektů jednoznačně vybrat ten nejlepší a uvádí, že kromě investičních akcí je důležité rozvíjet a podporovat také vzájemná setkávání občanů, dětí a mládeže, což se v Nové Pace daří.

7.3 Programové období 2014–2020

Aktivní česko-polská spolupráce, zahájená v předchozím programovacím období, pokračuje i v dalším období s využitím potenciálu příhraničního území a multikulturnosti regionu. Přetrvává zájem o udržování stálých kontaktů, společnou podporu rozvoje spolupráce a vzájemné poznávání s občany partnerských obcí.

Aktuálně probíhá v programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko, prioritní osa 4, Spolupráce institucí a komunit, projekt Kultura a spolupráce se vyplatí nám všem, registrační číslo projektu: CZ.11.4.120/0.0/0.0/15_006/0000080. Realizace projektu byla zahájena ve druhém čtvrtletí roku 2017 a bude ukončena v prosinci roku 2020. Vedoucím partnerem, tedy žadatelem o dotaci, je obec Pieszyce. Partnery s finančním příspěvkem jsou město Nová Paka a obec Bohuslavice nad Metují. Celkové způsobilé výdaje projektu činí 244 565,15 eur, z toho celkové způsobilé výdaje města Nová Paka jsou plánovány ve výši 69 528 eur. Zdroje financování projektu jsou z 85 % hrazeny z Evropského fondu pro regionální rozvoj, 5 % je hrazeno ze státního rozpočtu a 10 % z rozpočtu obce.

Projekt navazuje na aktivní spolupráci z předchozího programovacího období a klade důraz nejenom na hmotné hodnoty, jakými jsou vybavení, zvýšení cestovního ruchu, ale rovněž na hodnoty, které nelze přesně vyčíslit. Těmito hodnotami jsou navázána přátelství, odstraňování formálních státních hranic, setkávání a posilování vzájemných vztahů v rovině my-sousedé, nikoliv Češi a Poláci. Projekt je zaměřen na tři cílové skupiny. Nejpočetnější cílovou skupinu tvoří občané partnerských měst bez rozdílu věku či pohlaví, druhou skupinou jsou děti ze základních škol včetně pedagogického doprovodu a třetí skupinu představují zaměstnanci partnerských měst. Cílové skupiny a činnosti pro ně určené byly voleny tak, aby každý občan příhraničního území našel vhodnou aktivitu, vyhovující jeho požadavkům. Setkání pro občany zahrnuje akce hudební, realizované

v Pieszcycích a Bohuslavicích nad Metují, sportovní aktivity konané v Bohuslavicích nad Metují, setkávání, prezentace a dílny uměleckého rázu pořádané v Pieszcycích, kde vedoucí partner připravuje rovněž závěrečnou konferenci projektu, při níž budou prezentovány uskutečněné společné aktivity. V Nové Pace byly pro občany zorganizovány vzdělávací aktivity Časostroj, Putování časem a Znáš Novou Paku?

Pro skupinu dětí základních škol a jejich pedagogický doprovod jsou pořádány jak jednodenní, tak více denní akce. V Bohuslavicích nad Metují se pravidelně konala sportovně-zábavní odpoledne ke Dni dětí. Do Nové Paky přijely děti z Pieszyc i Bohuslavic v době adventu v roce 2018, aby se seznámily s vánočními tradicemi a zvyklostmi. V Nové Pace proběhla jednodenní integrační akce pro žáky základních škol s názvem Vánoční ladění. Náplní této akce byly workshopy, orientované na výrobu tradičních vánočních dekorací a pečiva. Účastníci byli seznámeni s vánočními lidovými tradicemi. Další akce v podobném duchu s názvem Vánoční tradice proběhne v Nové Pace v prosinci roku 2020 a bude závěrečnou aktivitou Nové Paky v tomto projektu. V Nové Pace proběhly tři zimní sportovně-společensko-vzdělávací čtyřdenní pobyty žáků 5. tříd. Nová Paka nabízí široké sportovní vyžití a žáci základních škol z Pieszyc a Bohuslavic vyzkoušeli v Nové Pace bruslení a lyžování v zimním areálu a plavání v plaveckém bazénu. Dále žáci navštívili Bozkovské dolomitové jeskyně, Městské muzeum, absolvovali společné společensko-kulturní večery. Děti svou spontánností sobě vlastní navázaly mezi sebou nová přátelství, poznaly jinou kulturu, seznámily se s novými místy, získaly další znalosti a dovednosti, což napomohlo k rozvoji jejich osobnosti.

Na spolupráci institucí jsou zaměřeny semináře organizované každým z partnerů. V roce 2018 proběhl seminář věnovaný spolupráci institucí z příhraničního území v oblasti cestovního ruchu v Pieszcycích. Ve stejném roce se uskutečnil seminář zaměřený na úlohu kultury pro vytváření trvalých příhraničních vazeb ve městě Nová Paka a v obci Bohuslavice nad Metují byl obdobný seminář uspořádán v roce 2019. Každý partner prezentoval své možnosti, úspěchy a konkrétní realizované aktivity v okruhu spolupráce. Na seminářích dochází nejenom ke vzájemné inspiraci, předávání a výměně pracovních zkušeností, ale také k posilování neformálních vztahů mezi jednotlivými členy týmu. Integračním elementem seminářů byly exkurze zaměřené na poznávání historie jednotlivých regionů a kulturních objektů. Závěrečný seminář s účastí zapojených partnerů se uskuteční v závěru roku 2020 v polských Pieszcycích a bude shrnovat průběh celého

projektu v partnerských obcích.

Do programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko, prioritní osa 2, Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti byla podána žádost na projekt Česko-polské stezky do pravěku, od Geoparku UNESCO po starohory, registrační číslo projektu CZ.11.2.45/0.0/0.0/18_029/0001868, který doposud čeká na svoji realizaci. Délka trvání projektu je plánována na 34 měsíců a měla být původně zahájena v září 2019. Žádost o podporu byla projednána a zařazena mezi náhradní projekty. Žadatelem o podporu a vedoucím partnerem projektu je obec Pieszyce. Město Nová Paka a obec Bohuslavice nad Metují jsou partnery s finančním příspěvkem. Celkové výdaje projektu činí 1 560 753,91 eur, celkové způsobilé výdaje projektu 1 538 143,11 eur. Výdaje města Nová Paka jsou plánovány ve výši 691 586 eur.

Cestovní ruch je důležitým rozvojovým potenciálem Nové Paky, Bohuslavic a Pieszyc. Území obcí odlišují významné geologické a historické zdroje. Město Nová Paka se nachází na území Geoparku Český ráj, který je zařazen mezi památky UNESCO. V obci Bohuslavice se na území České křídlové pánve nachází svým rozsahem největší geologický útvar v Čechách a obec Pieszyce se rozkládá na úpatí Sovích hor, které se řadí k nejstarším evropským pohořím. Projekt si klade za cíl zvýšit atraktivitu dané oblasti, a to propojením geologických, kulturních, přírodních a historických zajímavostí do tematické stezky propojující partnerské obce. Tento společný virtuální turistický produkt by měl přispět k rozšíření povědomí o dědictví po obou stranách hranice a zvýšit motivaci turistů navštívit tuto stezku. Tím by došlo k naplnění cíle 2. prioritní osy programu, kterým je zvýšení návštěvnosti regionu prostřednictvím vyššího využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů. Druhým cílem je vytvořit místo pro vnitřní i venkovní expozice u zapojených partnerů a dosáhnout vícenásobného efektu. Vybudováním nových expozic zesílí turistická a rekreační návštěvnost regionu. Hlavním cílem je přimět návštěvníky a turisty k pobytu, který bude delší než jeden den.

Vedlejším cílem je následný nárůst využívání služeb souvisejících s cestovním ruchem a navazujících odvětví – stravování, služby informačního centra apod. Předpokládá se zvýšení zájmu o využití služeb ubytovacích zařízení, vznik nových podnikatelských subjektů a nových pracovních míst. Hlavním identifikovaným problémem spolupracujících partnerů z Pieszyc, Bohuslavic a Nové Paky je nedostatečné využití význačných geologických hodnot a jejich nízká propagace, která bude prováděna různými formami

s cílem přivést do regionu více návštěvníků. Kromě vzájemné propagace nově vzniklých turistických atraktivit na webových stránkách zapojených partnerů a sociálních sítí je naplánováno vydání publikace s turistickými atraktivitami, vydání brožury, která bude obsahovat upoutávky na zajímavá místa stezky. Dále budou zhotoveny pohlednice a turisticko-motoristické mapy s česko-polskou stezkou Cesta do pravěku, místní mapy partnerů. Propagace by měla být zajištěna také účastí na veletrzích cestovního ruchu.

Investiční výdaje projektu budou použity na vytvoření česko-polských stezek do pravěku. V Pieszycích by měla vzniknout pěší geologicko-historická stezka, vedoucí okolo zbytků někdejších dolů stříbra a olova v Kamionkách, které náleží k obci Pieszyce. Na polské straně by měla být vystavěna singltreková cyklostezka vedoucí z Kamionek do Sovích hor a zpět. Součástí singltrekové cyklostezky budou odpočívadla s informačními tabulemi a expozice geologického dědictví. Singltreková cyklostezka zavede návštěvníky na jednu z nejatraktivnějších lokalit česko-polského pohraničí dle hodnocení Euroregionu Glacensis, kterou je rozhledna na Velké Sově. Ve vnitřních i venkovních prostorech rozhledny budou organizovány výstavy geologického dědictví a také výstava o historii obnovy objektu rozhledny. V obci Bohuslavice vznikne prezentační centrum zaměřené na geologii období křídý v Bohuslavicích, jehož součástí bude také venkovní expozice. V Nové Pace je naplánováno vytvoření lokální turisticko-geologického městského okruhu, který povede z centra města od budovy Klenotnice drahých kamenů, v níž se nacházejí geologicko-paleontologické expozice. Odtud se návštěvníci dostanou až do nově vzniklého paleoparku.

Na české i polské straně jsou hlavními cílovými skupinami tuzemští i zahraniční návštěvníci bez ohledu na věk a pohlaví. Nejpočetnější cílovou skupinu tvoří turisté z česko-polského pohraničí. Občané obce Pieszyce, města Nová Paka a obce Bohuslavice nad Metují rovněž bez rozlišení věku a pohlaví patří do druhé nejdůležitější cílové skupiny. Dalšími cílovými skupinami jsou odborníci z oblasti geologie, zájemci o historii a subjekty podnikající v odvětví cestovního ruchu a dalších oborů na něj navázaných. V neposlední řadě tvoří cílovou skupinu také samosprávy obce Pieszyce, města Nová Paka a obce Bohuslavice nad Metují. Geologicko-historická cesta s lokálními stezkami v Pieszycích, Bohuslavicích a Nové Pace umožní atraktivní formou sportování a rekreaci pro všechny uvedené skupiny. Celkový počet tuzemských i zahraničních hostů nově vzniklých zajímavostí je odhadován na 18 500 osob. Vybudování cyklostezky a místních turistických

geologických tras zvýší atraktivitu území pro návštěvníky a turisty. Zlepší se podmínky pro odpočinek a bude rozšířena nabídka kvalitního trávení volného času. To vše bude mít pozitivní dopad na nárůst návštěvnosti v česko-polském pohraničním regionu.

Tento projekt, který by měl městu přinést doposud nejvyšší finanční příspěvek na podporu přeshraniční spolupráce, naráží od svého počátku na určité problémy. Poprvé se podával v květnu 2016 a byl vyřazen kvůli formální chybě, kdy město Pieszyce nedoložilo správně vyplněnou jednu z povinných příloh. Pro Novou Paku byl důvod vyřazení velkým zklamáním. Příprava tohoto rozsáhlého projektu stála mnoho času a úsilí. Město vynaložilo určitou sumu též na přípravu projektové dokumentace. Představitelé města shledávali v tomto ambiciózním projektu velký přínos v rozvoji a oživení cestovního ruchu ve městě. Zároveň to bylo poprvé, kdy město se žádostí o podporu v programu přeshraniční spolupráce neuspělo. Projekt byl znovu přeložen do 2. výzvy v září 2017, kde již úspěšně prošel formální kontrolou chyb, ale nezískal dostatečné bodové ohodnocení za přeshraniční dopad a nebyl doporučen k financování.

Zástupci partnerských měst však myšlenku realizace projektu nevzdali. Ředitelka Centra kultury v Pieszycích, projektová manažerka z úřadu města Pieszyce, starosta a místostarosta obce Bohuslavice, starosta města Nová Paka, vedoucí odboru školství a kultury, referentka odboru školství a kultury a ředitelka agentury RDA se vydali konzultovat odstranění nedostatků v připravovaném záměru na Krajský úřad Královéhradeckého kraje. Zde jednali s pracovníkem odboru regionální rozvoje, grantů a dotací, který má v kompetenci implementaci a poradenství Interreg V-A Česká republika – Polsko o možnostech vylepšení projektu k podání do 3. výzvy. Na základě konkrétních doporučení byl projekt upraven a v září 2018 opět předložen k posouzení. Byl vyhodnocen jako v pořadí druhý náhradní projekt k financování, což znamená, že na něj nebyly alokovány žádné finanční prostředky, ale stále je naděje na jeho realizaci. Vše se bude odvíjet od toho, jak a kolik peněz se ušetří z již vyúčtovaných a ukončených projektů. Dalším úskalím tohoto projektu je současný stav u jednotlivých partnerů.

Pro město Pieszyce ke konci ledna 2020 nepracuje již ani jedna z hlavních aktérek přeshraniční spolupráce. Nejprve skončila kvůli dlouhodobým neshodám s novou starostkou členka projektového týmu, které pracovala v úřadu města Pieszyce několik let. V její kompetenci bylo spravovat veškerou administrativní agendu spojenou s projekty nejenom přeshraničními, ale i dalšími projekty z evropských, národních a regionálních

zdrojů. Starala se o zpracování žádostí a jejich zadání do dotačního systému, vypracování monitorovacích a hodnotících zpráv, což je například na české straně řešeno externí firmou. Tato projektová manažerka však neměla možnost své zkušenosti předat novému pracovníkovi, neboť na její post nebyl během plynutí výpovědní lhůty žádný zaměstnanec přijat. Pro neshody se starostkou při realizaci projektů, které se vyhrotily po starostčině druhém volebním vítězství v přímé volbě, se ředitelka Centra kultury rozhodla pro odchod do důchodu. Od srpna 2019 tak pro město Pieszyce pracovala pouze v pozici koordinátora probíhajícího projektu Kultura a spolupráce se vyplatí nám všem a působila dál v realizačním týmu.

Od září byla přijata na pozici projektového manažera v Pieszycích nová zaměstnankyně, která byla starostkou představena při pracovním setkání v Polsku členům realizačního týmu, které ho se koncem září 2019 účastnili i starostové a místostarostové z Nové Paky a Bohuslavic. Vzhledem k nedostatečným praktickým zkušenostem nově přijaté pracovnice s projekty zpracovávaly monitorovací zprávy za polského partnera nad rámec svých povinností a bez nároku na honorář za dvě poslední období bývalá pracovnice úřadu a členka realizačního týmu s bývalou ředitelkou Centra kultury. Pokud by tak neučinily, neobdrželo by město Pieszyce, jako vedoucí partner a příjemce dotace finanční prostředky na krytí výdajů za daná monitorovaná období. Tím pádem by nemohly být proplaceny ani výdaje spolupracujících partnerů, které přicházejí do Čech od polského partnera. Ředitelka Centra kultury rezignovala na svůj post v projektu Kultura a spolupráce se vyplatí nám všem pro přetrvávající problémy v součinnosti se starostkou a novou zaměstnankyní města při realizaci, administrování a koordinaci projektu v lednu 2020, po svém návratu z Nové Paky, kde doprovázela polské účastníky proběhlého Zimního setkání v Nové Pace. Aktuálně neexistuje žádné spojení mezi Pieszycemi a českými partnery. Prostředníkem kontaktů je ředitelka RDA, hlavní koordinátorka a manažerka projektů, která je pozvána starostkou Pieszyc na schůzku 10. února 2020. Členové projektového týmu netrpělivě čekají na informace z tohoto jednání.

Od podání žádosti v září 2018 se také změnila situace v obci Bohuslavice. Na starostu obce Bohuslavice bylo v průběhu let 2017 až 2019 podáno několik trestních oznámení (např. za porušení povinností při správě cizího majetku obce Bohuslavice; za zpronevěru), na něž musel opakovaně podávat vysvětlení na oddělení kriminální policie v Náchodě. Neustálé ujasňování těchto smyšlených a nepodložených obvinění starostovi

značně znepríjemňuje život i práci ve vedení obce. Starosta již vážně uvažoval o odstoupení z funkce. Jelikož je starosta obce Bohuslavice dlouholetým členem realizačního týmu přeshraničních projektů, byla by spolupráce na tak rozsáhlém projektu, jakým jsou Česko-polské stezky do pravěku, od Geoparku UNESCO po starohory, bez jeho spolupráce velkou neznámou.

Po 17 měsících od zaregistrování žádosti do 3. výzvy není zřejmé, zda bude projekt podpořen. Celá věc bude pravděpodobně projednána v polovině února 2020, kdy se koná zasedání monitorovacího výboru. Jak sdělil v osobním rozhovoru starosta města, pokud by projekt v konečné fázi dostal zelenou, muselo by být okamžitě vyvoláno jednání starostů zapojených obcí o budoucnosti a faktické možnosti úspěšného zvládnutí realizace společného projektu za současného stavu u všech partnerů. Dále uvedl, že také v Nové Pace se ledacos změnilo oproti počátečnímu nadšení při prvním podání projektové žádosti v roce 2016. Nová Paka se nachází v roce 2020 v období, kdy je plánován bezprecedentní rozsah investic v historii města v řádech šplhajících ke čtyřem stům miliónů korun. Většina záměrů by měla být kryta z dotací, ale město bude muset pravděpodobně čerpat úvěr na jejich předfinancování. Zároveň starosta města projevil obavy, že pokud by byl projekt v případě přidělení dotace ze strany žadatelů odmítnut, zavřela by si partnerská města dveře k financování budoucích projektů ze zdrojů na přeshraniční spolupráci.

Veškeré projekty přeshraniční spolupráce mají mezi zastupiteli města Nová Paka všeobecnou podporu a jejich realizace byla vždy jednomyslně odsouhlasena i přes některé názorové neshody mezi jednotlivými zastoupenými stranami v zastupitelstvu města. Až do července 2019 byla obdobná situace i v Bohuslavicích. Tehdy předložil starosta Bohuslavic zastupitelům ke schválení podporu připravovaného mikroprojektu do FMP v Euroregionu Glacensis s novým polským partnerem městem Łagewniki. Návrh nebyl zastupitelstvem přijat. Město Łagewniki by bez českého partnera nemohlo své záměry realizovat, a tak bylo osloveno město Nová Paka k navázání nového partnerství. Po dvou vzájemných přátelských návštěvách, při kterých se setkali členové realizačního týmu, starosta a místostarostové Nové Paky s novými polskými partnery z Łagewniků – starostou a ředitelkou Městského centra knihoven, kultury a sportu, se obě města předběžně dohodla na možné další spolupráci. Obě setkání se konala za účasti bývalé projektové manažerky z Pieszyc, nyní pracovnice úřadu města Łagewniki a bývalé ředitelky Centra kultury v Pieszycích. Obě jsou dnes členkami projektového týmu města Łagewniki a pro Novou

Paku jsou zárukou dobré spolupráce. Následně proběhly první společné pracovní schůzky v obou městech a začalo se okamžitě pracovat na přípravě nového projektu.

Zastupitelstvo města Nová Paka schválilo na podzim 2019 Deklaraci partnerství mezi Novou Pakou a Łagewnikami a v říjnu 2019 byla podána žádost do Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis o podporu projektu v prioritní ose Spolupráce institucí a komunit s názvem Společná kultura obohacuje. Žadatelem o dotaci je Město Nová Paka a partnerem Městské centrum knihoven, kultury a sportu v obci Łagiewniki. V polské části euroregionu je tomu obráceně. V lednu 2020 prošla žádost kontrolou formálních chyb a v březnu 2020 se bude rozhodovat o jejím schválení. Projekt je zaměřen na kulturní a propagační aktivity, které by měly přispět k vzájemnému poznávání s občany partnerských obcí, udržování kontaktů a dalšímu rozvoji spolupráce. Se zahájením projektu je počítáno v dubnu 2020. Ukončen bude v březnu 2021. Celkové způsobilé výdaje města Nová Paka jsou 23 297,20 eur.

Cílem projektu je zintenzivnění spolupráce mezi institucemi, organizacemi partnerů, navázání kontaktů a nové spolupráce. Hlavními cílovými skupinami jsou děti základních škol včetně učitelů a zaměstnanci partnerských měst – knihovníci a zainteresovaní pracovníci. V projektu jsou zahrnuty aktivity společensko-kulturního charakteru. V Nové Pace je to Stopovaná, jednodenní setkání pro české a polské žáky základních škol. Skupinky českých a polských dětí budou společně poznávat literární a pohádkové postavičky svých národních pohádek. Během tvůrčí dílny Poznej svého souseda se budou děti navzájem seznamovat s českou a polskou historií, současností a kulturou. Cílem další jednodenní aktivity bude vytvoření obrázkového slovníčku „Práce se slovy“ a výuka jazyka partnera. Knihovnická exkurze pro české a polské děti ZŠ zavede děti do knihovny v Nové Pace a Hradce Králové a je rozložena do dvou dní. Závěrem proběhne dvoudenní seminář knihovníků a zainteresovaných pracovníků s návštěvou Národní knihovny v Praze. Pro tyto aktivity bude zakoupeno vybavení dětského oddělení, interaktivní displej včetně příslušenství a propagační a upomínkové předměty. Na polské straně je projekt doplněn aktivitami obdobného zaměření. Uskuteční se např. umělecké workshopy, výstava malířských prací a setkání u vánočního stroměčku.

8 Euroregion Glacensis

Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska-Euroregion Glacensis, zkráceně Euroregion Glacensis, je největším a zároveň i nejstarším česko-polským euroregionem. Euroregion Glacensis je nadnárodní svobodné zájmové sdružení měst, obcí a jiných právnických osob, které se nacházejí na české straně na území okresů Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice a Šumperk. Na polské se zapojené subjekty nacházejí na území okresů (v Polsku tzv. powiatů) Kladsko, Żabkowiec, Valbřich, Střelín, Svidnice a Džeržonov.

Nejvýznamnější úlohou Euroregionu Glacensis je posilování česko-polské přeshraniční spolupráce a rozvoje příhraničního území, spjatého úzkými geografickými a historicko-politickými vazbami. Euroregion vznikl na základě smlouvy o vytvoření česko-polského Euroregionu Glacensis, která byla podepsána dne 5. 12. 1996 v Hradci Králové. Euroregion má sídlo v Rychnově nad Kněžnou, kde je také sekretariát české části euroregionu. V polské části se sídlo a sekretariát Euroregion Glacensis nachází v Kłodzku. Hlavním cílem sdružení je rozvoj přeshraniční spolupráce mezi oběma částmi euroregionu. Podpora rozvoje je soustředěna do oblastí územního plánování, spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu, zachování a zlepšování životního prostředí, výstavby a přizpůsobení infrastruktur přesahující státní hranice, spolupráce při předcházení vzniku, průběhu a odstraňování důsledků přírodních katastrof a živelných pohrom, rozvoje turistiky a zřizování nových hraničních přechodů, spolupráce v oblasti školství, kultury a sportu a spolupráce v humanitární a sociální oblasti.

Trvalým posláním Euroregionu Glacensis je překonávání předsudků a bariér vzniklých v minulosti a přispívání k integraci založené na principech subsidiarity v rámci procesu evropské integrace České republiky a Polské republiky, obnovení funkce státní hranice jako mostu pro setkávání a spolupůsobení dvou národů, využívajících tohoto specifického geografického umístění k zabezpečení dynamického rozvoje a zároveň k vytvoření trvalých prvků přátelského soužití Čechů a Poláků (Euroregion Glacensis, Úvodem).

V Euroregionu Glacensis je k 31. 12. 2018 na české straně 108 obcí a celkový počet obyvatel zde žijících je 269 588. Katastrální výměra činí 1997 km² (Český statistický úřad, Vybrané ukazatele za euroregiony České republiky). Každý zájemce o vstup do zájmového

sdružení Euroregion Glacensis musí splnit tři podmínky. Za prvé musí s členstvím vyslovit souhlas příslušné zastupitelstvo města/obce. Další podmínkou členství je současné vyjádření souhlasu zastupitelstva s obsahem Stanov sdružení EURG. Členství měst/obce/svazku v Euroregionu Glacensis musí schválit Rada sdružení EURG. Členové Euroregionu Glacensis musí platit členské příspěvky ve výši 4 Kč na 1 obyvatele města/obce. Pro daný rok se vychází ze skutečného počtu měsíců členství v euroregionu. V roce 2011 byla zavedena členům sdružení další povinnost, a to zaplatit jednorázový vklad do Eurofondu ve výši řádného členského příspěvku 4 Kč na 1 obyvatele již bez krácení měsíců. Účelem vytvoření Eurofondu bylo zabezpečení předfinancování společných projektů Euroregionu Glacensis (Euroregion Glacensis, Podmínky vstupu).

Jedním ze strategických záměrů, který Euroregion Glacensis aktivuje a koordinuje, je oblast cestovního ruchu. Na území euroregionu Glacensis se nachází množství přírodních zajímavostí a množství historických památek po obou stranách společné hranice, která měří 365 km. V polské části stojí za zmínku Kostel míru ve Svidnici, který je jediným objektem v Euroregionu Glacensis zapsaným na seznamu Světového dědictví UNESCO. Na české straně je možné obdivovat krásy přírody v Krkonoších, Orlických horách nebo např. v Národní přírodní rezervaci Adršpašsko-teplické skály. Stěžejním euroregionálním tématem se staly rozhledny, které ztraktivňují turistiku v pohraničí. Vzájemná koexistence Čechů a Poláků je euroregionem dlouhodobě podporována zprostředkováním subvencí Fondu mikroprojektů, který je nástrojem pro posilování spolupráce místních komunit. Euroregion je výchozí platformou pro setkávání hlavních aktérů přeshraniční spolupráce v samosprávě a neziskové sféře (Nowak, Lukášek, 2019).

Obec Bohuslavice a město Pieszyce, spolupracující s městem Nová Paka na přeshraniční spolupráci, jsou členy Euroregionu Glacensis. Do území Euroregionu Glacensis spadá svou polohou také město Nová Paka, které ačkoliv není jeho členem, čerpalo v uplynulých letech dotační tituly v oblasti rozvoje cestovního ruchu z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis a aktuálně čeká na schválení další žádosti o dotaci z FMP na přeshraniční spolupráci. Město není do aktivit euroregionu nijak zapojeno, pouze v září 2015 se zástupci města účastnili závěrečné dvoudenní konference projektu Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis v Janských Lázních, kde se setkali členové sdružení z české i polské strany, představitelé krajů, vojvodství a ministerstev, ale též žadatelé, kteří úspěšně čerpali finanční prostředky z ukončeného Fondu mikroprojektů na

své projekty. Na konferenci byl rekapitulován a zhodnocen končící FMP za období 2007–2013, dále byly prezentovány aktuální informace o připravovaném FMP 2014–2020. Součástí programu bylo také vyhodnocení nejúspěšnějších mikroprojektů s ukázkou realizace ve městě Żacléř, které skončilo za vítězným městem Hronov na druhé příčce (Euroregion Glacensis).

Proč není město zapojeno do spolupráce v tomto sdružení, zjišťovala autorka ve vlastním šetření na základě rozhovorů s vybranými aktéry přeshraniční spolupráce v Nové Pace. Vedoucí odboru školství a kultury MěÚ Nová Paka uvedl, že vedení města neshledalo důvody členství, pokud je možné čerpat dotace i bez této podmínky, a také bývalý vedoucí oddělení rozvoje MěÚ Nová Paka vidí příčinu ve snaze města vyhnout se placení členských příspěvků. Starosta města sdělil, že vedení města nepovažuje členství v Euroregionu Glacensis za tolik důležité. Současný neuvolněný místostarosta města přesné důvody nezná a členství v euroregionu vnímá jako možnou výzvu pro budoucnost.

9 Vyhodnocení přeshraniční spolupráce v Nové Pace

Přeshraniční spolupráce v Nové Pace byla navázána z iniciativy přicházející z polských měst. Ke spolupráci bylo vybráno město Pieszyce, které je svou velikostí podobné Nové Pace. V průběhu let se přeshraniční spolupráce rozvíjí a do současné doby přetrvává. V počátcích přeshraniční spolupráce byla role města Nová Paka pasivní a formální. Postupně se město Nová Paka aktivně zapojilo a realizovalo několik projektů přeshraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu zaměřených na rozvoj infrastruktury a propagaci turistického bohatství v území. Část projektů se orientovala na vzájemná setkávání místních společenství a komunit, poznávání přeshraničních tradic, zvyklostí a kulturního dědictví, na spolupráci v oblasti společenské a spočívala též v předávání a výměně zkušeností. V programovém období 2004–2006 byla možnost získat finanční zdroje na investiční akce o dost jednodušší, než je tomu dnes, čehož dokázal využít ve svůj prospěch zejména polský partner. V podstatě stačilo formálně navázat spolupráci se zahraničním partnerem, bez nutnosti vyvíjet jakékoliv aktivity na druhé straně hranice a projekt mohl být schválen. Postupně se podmínky podpory projektů mění a striktněji se posuzují strategická kritéria projektů, jejich kvalita jako celku, hodnocení přeshraniční spolupráce a přeshraničního dopadu, vliv na životní prostředí. V programovém období 2007–2013 se přeshraniční spolupráce v Nové Pace rozšířila o dalšího partnera, kterým se

stala obec Bohuslavice nad Metují. V aktuálně probíhajícím programovém období 2014–2020 byla započata spolupráce s polským městem Łagiewniki.

Přeshraniční spolupráce v Nové Pace má plnou podporu zastupitelstva města a jednotlivé projekty byly vždy jednomyslně schváleny. Před samotným schválením zastupitelstvem města jsou projekty primárně projednávány radou města, která je doporučuje ke schválení zastupitelstvu, nebo je může postoupit k připomínkování některému z výboru zastupitelstva. Projekty přeshraniční spolupráce jsou zaměřeny na investiční akce pro rozvoj infrastruktury cestovního ruchu, které jsou doplněny vydáváním propagačních materiálů, knih, pohlednic, map apod. Značná část projektů je neinvestičních, se zaměřením na setkávání občanů a mládeže, poznávání historického a kulturního dědictví na obou stranách hranice, rozvoj spolupráce a výměnu a předávání zkušeností mezi obcemi a jimi zřizovanými institucemi.

K hlavním aktérům podílejícím se na přeshraniční spolupráci v Nové Pace patří představitelé samosprávy, především starosta, který zodpovídá za realizaci plánovaných aktivit, podepisuje dokumenty související s projektem. Dále jsou to zaměstnanci MěÚ Nová Paka zapojení do realizačního týmu. Pro investiční akce jsou jimi vedoucí majetkové odboru, referent investičního oddělení a vedoucí oddělení rozvoje. U neinvestičních akcí orientovaných na setkávání a spolupráci místních komunit jsou to vedoucí odboru školství a kultury a referent tohoto odboru. Zejména při neinvestičních akcích se k aktérům podílejícím se na přeshraniční spolupráci řadí pracovníci organizační složky města (knihovnici) a příspěvkových organizací zřizovaných městem (ředitelka a zaměstnanci Městského kulturního střediska, ředitelé, zástupci ředitelů a pedagogičtí pracovníci základních škol, ředitelka a zaměstnanci Městského muzea, ředitelka a zaměstnanci Domu dětí a mládeže STONOŽKA). Všichni se společně podílejí na vymýšlení náplní a přípravách projektů, na jejich realizaci a na koordinaci jednotlivých aktivit. Ke skupině zainteresovaných aktérů patří občané Nové Paky, obyvatelé partnerských měst a pohraničí, coby návštěvníci pořádaných akcí či vybudovaných nebo zmodernizovaných zařízení, skupiny dětí a mládeže, nejčastěji základních škol včetně jejich pedagogů, zaměstnanci partnerských měst. Podnikatele působící v Nové Pace ve sféře cestovního ruchu a Městské muzeum Nová Paka lze zařadit do kategorie dotčených aktérů. Na těchto skupinách aktérů se shodují též dotazovaní ve svých odpovědích na otázku č. 3. Bývalý vedoucí oddělení rozvoje podotýká, že pokud bychom na přeshraniční spolupráci v Nové Pace nahlíželi

z komerčního pohledu, pak by jejími aktéry byla také většina novopackých firem.

K tématu problémů a limitů přeshraniční spolupráce v Nové Pace směřovala otázka č. 10. Z pohledu starosty města je problémem přeshraniční spolupráce změna ve vedení samospráv a s tím související měnící se intenzita zájmu o spolupráci mezi partnery, vzdálenost mezi městy a nižší flexibilita s ohledem na komunikaci. Tajemník úřadu shledává jako problém pouze dotační pravidla a limity. Bývalý vedoucí oddělení rozvoje uvedl, že realizace projektů vyžaduje činnosti všech zaměstnanců z dotčených subjektů nad rámec běžných pracovních povinností, což není pokaždé přijímáno s nadšením. Vedoucí odboru školství a kultury vidí jako limitující hlavně politické důvody a v některých případech i finanční příčiny. Na problémy v přílišné byrokracii při vyúčtování společných projektů podpořených finančními prostředky z EU včetně značně dlouhé doby návratnosti vynaložených finančních prostředků upozorňuje ředitelka agentury RDA. Za nepřilíš zdařený považuje systém MS2014+, jehož prostřednictvím jsou veškeré agendy k projektu předkládány. Dále uvádí, že pro někoho může být problémem také neznalost polského jazyka. Autorka práce považuje za problém také délku schvalovacího procesu a mnohdy krátký časový úsek na realizaci projektů, což bývá oříškem zejména u větších akcí s plánovanými investicemi při budování nových objektů či rekonstrukci stávajících prostor, které jsou podmíněny výběrovými řízeními. K této otázce se vyjádřily rovněž bývalé členky projektového týmu z Pieszyce, které pocítují nesnáze především v politické situaci v Polsku a ve městě Pieszyce.

Efektivitu přeshraniční spolupráce ovlivňuje způsob zapojení jednotlivých aktérů, jejich vzájemné formální i neformální vztahy, vazby, kontakty a míra vzájemné důvěry. Iniciativa rozvoje, plánování a realizace společných projektů vycházející od konkrétních jednotlivců musí být rovněž zájmem dotčených místních samospráv, které o jejich uskutečnění rozhodují. Všechny realizované projekty získaly na úrovni zapojených samospráv podporu, ale další pokračování zavedené spolupráce není zcela jasné. Řešením stagnující situace v přeshraničních vztazích na úrovni samospráv může být nově vznikající spolupráce s městem Łagiewniki. Spolupráce s novým partnerem může přinést nové zkušenosti, nápady a podněty k dalšímu rozvoji přeshraniční spolupráce.

Na způsob podílení se jednotlivých aktérů na přeshraniční spolupráci dává odpovědi otázka č. 4. Dotazovaní uvádějí spolupráci při vymýšlení projektu, administraci, účast na jednotlivých aktivitách, realizaci aktivit a jejich vyúčtování. K tomu lze dodat ještě

například zajištění propagace a publicity projektu. Již před zahájením jednotlivých setkání probíhají první pracovní jednání, při nichž se podrobně plánují dílčí aktivity, jejich rozsah a výše souvisejících výdajů. Během provádění projektu se u jednotlivých partnerů pravidelně pořádají schůzky, při kterých je řešeno řízení projektu, organizace spolupráce a průběžné rozdělování úkolů.

Otázka č. 11 se týká vzájemných vztahů mezi aktéry. Starosta označil vztahy mezi aktéry jako racionální a vřelé. Místostarosta uvádí, že vztahy mezi partnery jsou více než přátelské, tajemník vnímá vztahy jako velmi příznivé. Podle bývalého vedoucího oddělení rozvoje jsou vztahy výborné, vedoucí odboru školství a kultury shledává vztahy jako nadprůměrné do roku 2019. Podle informací, které má vedoucí majetkového odboru a investičního oddělení pouze zprostředkované, jelikož se již roky jednání přímo neúčastní, se vztahy poněkud komplikují. Ředitelka agentury RDA hodnotí vztahy jako přátelské, které se postupem času dostaly až na osobní úroveň. Autorka práce klasifikuje vztahy v rámci projektového týmu jako vlídné a důvěrné mezi všemi zúčastněnými stranami. Na úrovni samospráv shledává vztahy s Polskem aktuálně jako formální, mezi českými samosprávami pak jako přátelské a otevřené. Bývalé členky realizačního týmu v Pieszcycích hodnotí vztahy v týmu, které se postupně vytvořily při realizaci společných projektů, jako propojené přátelstvím s plnou důvěrou.

Hodnocení vzájemné spolupráce partnerů v rámci přeshraniční spolupráce v Nové Pace bylo otázkou číslo 5. Starosta označil spolupráci jako racionální a vstřícnou, místostarosta jako všestranně přínosnou a zdůraznil, že u žáků škol rozvíjí poznatky o kultuře a sportovním dění našich sousedů. Tajemník města ohodnotil spolupráci stupněm chvalitebně, vedoucí oddělení investic hodnotí spolupráci pozitivně. Z pohledu bývalého vedoucího oddělení rozvoje je přeshraniční spolupráce velkým přínosem pro všechny zúčastněné. Spolupráce na projektech byla vždy konstruktivní, věcná a vstřícná. Vedoucí odboru školství a kultury hodnotí spolupráci jako nadprůměrně dobrou, ale od poloviny roku 2019 připouští utlumení vztahů vzhledem k politické situaci v Polsku. Bývalé členky polského týmu se shodují, že pracovní tým byl vždy 100 % zárukou, že úkoly budou provedeny dobře, a to díky vzájemné pomoci, odhodlání a potenciálu lidí v pracovní skupině. Ředitelka RDA je názoru, že se jedná o bezproblémovou spolupráci partnerů, která všechny zúčastněné obohacuje společnými aktivitami. Akce byly vždy podrobně připravené, ředitelka se též domnívá, že se účastníkům líbily.

Na otázku číslo 6, týkající se hlavních cílů kladených v rámci přeshraniční spolupráce, odpovídali dotazovaní následovně. Starosta uvádí jako cíl poznat kulturu a život přeshraničních partnerů, pomoci si při projektech, které mají společný prvek a pomáhají na obou stranách hranice. Pro místostarostu je cílem udržet dosavadní úroveň spolupráce a usilovat o další rozšíření. Z pohledu tajemníka úřadu je cílem využití projektů s dotacemi pro posilování mezistátního přátelství mezi obcemi a jejich organizacemi. Bývalý vedoucí oddělení rozvoje odpovídá, že cílem je poznání něčeho nového – zkušeností, lidí, jejich zvyků nebo míst, kde žijí. Vedoucí odboru školství a kultury odpověděl, že cílem je poznávání turisticky zajímavých oblastí a kultury sousedních států.

Jak se daří stanovené cíle naplňovat, bylo otázkou č. 7. Podle starosty se to daří celkem dobře. Velmi výrazně se zlepšilo povědomí o životě v Polsku, jejich problémech a řešeních. Daří se i spolupráce v oblasti cestovního ruchu a kultury. Místostarosta považuje za plnění cílů za zdařilé díky aktivnímu přístupu členů realizačního týmu. Tajemník hodnotí plnění cílů stupněm chvalitebně. Vedoucí odboru školství a kultury odhaduje naplnění cílů ze 70 %. Bývalý vedoucí oddělení rozvoje si myslí, že by toto měli posuzovat cílové skupiny. Určitě se podle něho účastníci projektů přeshraniční spolupráce vždy obohatí nějakými novými poznatky a zkušenostmi.

Otázka č. 8 řeší vliv přeshraniční spolupráce na rozvoj regionu. Starosta odpověděl, že vliv je spíše menší, „ale nemusí přšet, jen když kape. Každé i sebemenší zlepšení je pozitivní“. Místostarosta města vidí významný vliv na turistický ruch v případě realizace projektu „paleopark“. Tajemník zdůrazňuje vliv přeshraniční spolupráce na rozvoj regionu především v investiční oblasti a s tím se ztotožňuje i vedoucí majetkového odboru a oddělení investic a vedoucí odboru školství a kultury. Bývalý vedoucí oddělení rozvoje uvádí jako nejvíce přínosný kontakt s jakýmikoliv zahraničními občany. „Pokud je možné být s cizincem v jeho domovině, je pak možné porovnávat, inspirovat se, učit se a přemýšlet nad tím, proč jsme to ještě neudělali i u nás, kde jsme u nás udělali chybu, nebo v čem máme našlápnuto dobrým směrem.“

Respondenti se jednoznačně shodují v názoru, že přeshraniční spolupráce přispívá k posílení vzájemné integrace mezi polskou a českou stranou (otázka č. 13). Podle starosty pomáhá spolupráce odstraňovat stereotypy v pohledu na druhou partnerskou stranu a zlepšuje povědomí o území druhého státu, které bylo před začátkem spolupráce neznámé, ačkoliv geograficky je velmi blízké. Podobného názoru je i tajemník městského úřadu,

který uvedl, že „ačkoliv se to na první pohled jeví jako zanedbatelné, vytváří přeshraniční spolupráce díky společným projektům a stykům tří měst povědomí o vzájemné existenci, rozšiřuje obzory o fungování sportu, kultury, místní správy na obou stranách hranice“. Místostarosta oceňuje vliv přeshraniční spolupráce především mezi dětmi a mládeží, mezi nimiž vznikají přátelské vazby, které jsou zárukou poznání života v obou zemích. Bývalý vedoucí oddělení rozvoje sdělil, že díky společným projektům se lidé mezi sebou dokáží lépe poznat, komunikovat a integrovat. Ředitelka RDA shledává pořádání společných aktivit za přínosné posílení vzájemné integrace. Dříve byly obě země jedním územím, které bylo následně rozděleno hranicemi, vzájemné styky byly přerušeny a státy se uzavřely v rámci svých hranic. Nyní je snaha tuto bariéru odstranit a „při společných akcích se vzájemně poznávat, seznamovat se s historií, tradicemi, jazykem, památkami, předávat si zkušenosti v rámci pracovních činností apod.“.

Autorka práce se zajímala o přínos a vliv realizovaných projektů přeshraniční spolupráce na zvýšení turistické návštěvnosti dotazováním v informačním centru, které bylo vybudováno v rámci přeshraniční spolupráce. Městské muzeum a klenotnici drahých kamenů navštíví ročně 8 až 9 tisíc návštěvníků. Nejvyšší návštěvnost mají tato zařízení v červnu v období školních výletů a v době hlavních letních prázdnin v červenci a v srpnu. Zahraniční turisté tvoří zhruba 10 % hostů. Návštěvnost polských turistů se pohybuje okolo stovky ročně. Toto číslo zahrnuje také skupiny, které navštívily tato zařízení během akcí, které byly součástí jednotlivých aktivit pořádaných městem během přeshraniční spolupráce. Vyjma těchto aktivit je pohyb polských turistů minimální. V zásadě se jedná o skupinky jednotlivců či rodin s dětmi a návštěvnost lze vyjádřit v řádech jednotek, maximálně desítek turistů. To může být způsobeno nedostatečnou propagací oblasti Novopacka, vzdáleností od hranic a také faktem, že Nová Paka nepatří k top turisticky vyhledávaným místům, kterými jsou například nedaleké Krkonoše, kde je přítomnost polských turistů výrazná.

Ani v ubytovacích zařízeních ve městě není situace odlišná. Autorka zjišťovala návštěvnost v zařízeních poskytujících v Nové Pace služby v oblasti ubytování. V současné době není v Nové Pace v provozu žádný hotel. Je možné se ubytovat v několika rodinných apartmánech disponujících nízkou kapacitou lůžek. V centru města jsou dva penziony, které svým vybavením odpovídají dnešním standardům a požadavkům turistů na komfort a pohodlí během cest. Majitel penzionu Ježkův statek uvedl, že jeho zařízení je využíváno

polskými turisty zcela výjimečně. Služby penzionu Novopacké sklepy, který pojme okolo 40 hostů, měli možnost využít i účastníci několikadenních zimních setkání žáků základních škol při svých pobytech v Nové Pace v probíhajícím přeshraničním projektu Kultura a spolupráce se vyplatí nám všem. Pokud se v tomto zařízení ubytují jiní polští turisté, pak je to podle majitele penzionu také velmi minimálně. Když už se tak stane, bývá to v období přelomu roku, kdy Poláci využívají ubytování v Nové Pace spíše z důvodu levnějšího ubytování a dobré dopravní dostupnosti do nedalekých Krkonoš. Nová Paka je vzdálená pouhých 35 km od vyhledávaného turistického střediska Špindlerův Mlýn a v tomto období roku bývá tato destinace navíc plně obsazená.

10 Závěr

Diplomová práce se zabývá tématem přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka. Cílem diplomové práce bylo objasnit, do jaké míry přeshraniční spolupráce přispívá k posilování místního a regionálního rozvojového potenciálu, kteří aktéři se na přeshraniční spolupráci nejvíce podílejí, jaké faktory mají vliv na její efektivitu a na jaké limity naráží realizace rozvojových projektů.

Město Nová Paka je zapojeno do přeshraniční spolupráce od roku 2005, kdy byla navázána spolupráce s polským městem Pieszyce. Práce odhalila, že v programovém období 2004–2006 se přeshraniční spolupráce ve městě Nová Paka odehrávala spíše formálně, město bylo pouze partnerem bez vlastních činností v projektu a své aktivity začalo realizovat až v programovém období 2007–2013. V tomto období se do přeshraniční spolupráce, kromě polského města Pieszyce, zapojila také obec Bohuslavice nad Metují. V programovém období 2014–2020 byla navázána spolupráce s dalším polským městem Łagewniki. Co se týká přeshraniční spolupráce v Nové Pace, byly realizovány a připravují se projekty investičního charakteru v oblasti cestovního ruchu. Neinvestiční charakter mají pořádané kulturní a společenské akce.

Výzkum ukázal, že k hlavním aktérům, podílejícím se na přeshraniční spolupráci v Nové Pace, patří starosta a členové realizačních týmů jednotlivých projektů, kterými jsou zaměstnanci MěÚ Nová Paka z majetkového odboru, oddělení rozvoje a odboru školství a kultury. Dalšími aktéry jsou pak zaměstnanci organizační složky MěÚ Nová Paka (knihovna) a vedoucí pracovníci a zaměstnanci příspěvkových organizací zřizovaných městem Nová Paka (školy, kulturní středisko, muzeum, dům dětí a mládeže). Ostatními

aktéry jsou občané Nové Paky, obyvatelé partnerských měst a pohraničí, skupiny dětí a mládeže včetně pedagogů, zaměstnanci partnerských měst. Dotčenými aktéry jsou podnikatelé působící v Nové Pace ve sféře cestovního ruchu a navazujících služeb.

Iniciativa rozvoje, navrhování a uskutečňování společných projektů přeshraniční spolupráce musí být zájmem dotčených místních samospráv, které o jejich realizaci rozhodují. Efektivita přeshraniční spolupráce závisí na formě zapojení jednotlivých aktérů, na tom, jaké jsou mezi nimi vzájemné formální i neformální vztahy, vazby, kontakty, jak si vzájemně důvěřují. Výzkum se soustředil také na vztahy a míru vzájemné důvěry mezi aktéry přeshraniční spolupráce. Potvrdilo se, že během let vzájemné spolupráce se na základě opakované dlouhodobé součinnosti mezi členy pracovních týmů z Nové Paky, Bohuslavic a Pieszyc vytvořily vřelé a přátelské pracovní vztahy. Aktéři zapojení do přeshraniční spolupráce se na sebe mohou spolehnout a vzájemně si důvěřují, což je garancí zdárného plnění plánovaných akcí.

Bádání zachytilo některé problémy při uskutečňování společných aktivit tak, jak je vnímají hlavní aktéři přeshraniční spolupráce. K problémům patří změna ve vedení samospráv, vzdálenost mezi městy, dotační pravidla a přílišná byrokracie při vyúčtování realizovaných projektů, dlouhá doba návratnosti vynaložených finančních prostředků a délka schvalovacího procesu projektových žádostí. Pro někoho může být problémem jazyková bariéra. Nesnáze se vyskytují také v partnerských obcích. V Pieszycích se vyskytly problémy členek realizačního týmu s vedením města a situace se vyhrotila ukončením činnosti obou členek polského projektového týmu, které byly léta hybnou silou přeshraniční spolupráce mezi Pieszycemi, Novou Pakou a Bohuslavicemi. Nyní bude potřeba rozvíjet vztahy s novými pracovníky z polských Pieszyc, začít komunikovat, setkat se a pokračovat v započatých a plánovaných projektech. V obci Bohuslavice nebyl zastupitelstvem podpořen projekt přeshraniční spolupráce z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis s novým partnerem z polského města Łagewniki. Naopak v Nové Pace mají projekty přeshraniční spolupráce vždy plnou podporu zastupitelů, a tak s městem Łagewniki navázalo spolupráci místo Bohuslavic město Nová Paka. Aktuálně se připravuje první společný projekt s tímto novým partnerem. Žádost již prošla formální kontrolou chyb. O schválení se bude rozhodovat v březnu 2020. Nová Paka by tak získala další finanční prostředky z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis, ačkoliv není jeho členem.

Snahou spolupracujících měst je v rámci společného řešení kvalitněji využít významných přírodních a kulturních hodnot území k rozvíjení přeshraničních vazeb a podpoře cestovního ruchu. Pořádáním kulturních a společenských akcí usilují aktéři o posilování integrace, rozšiřování obzorů a povědomí o tradicích, zvycích a životě na druhé straně hranice. Společným cílem je také vzájemná výměna pracovních zkušeností a sdílení dobré praxe. Výzkum naznačil, že výsledky neinvestičních projektů zaměřených na vzájemná setkávání občanů, sdílení zkušeností mají dopad spíše individuální, odvislý od toho, jaké poznatky a zážitky si jednotliví účastníci z těchto akcí odnesou. Dobře funguje spolupráce projektových týmů. Patrný je vliv aktivit na skupiny dětí a mládeže včetně pedagogů, které měly možnost strávit během akcí přeshraniční spolupráce společně několik dní při sportovních, kulturních a edukačních aktivitách, při nich se lépe poznat a porozumět si. Nově nabyté poznatky, zkušenosti, zážitky a přátelské kontakty pomohou dětem k harmonickému rozvoji jejich osobnosti. Bohužel se u skupin dětí a mládeže jedná o jednorázová setkání, která nemají další pokračování a navázané kontakty nejsou dále rozvíjeny.

Pokud jde o rozvoj cestovního ruchu, výzkum ukázal, že cíle vytyčované v této oblasti jsou nerealistické. Zájem o návštěvnost turistických atraktivit ze strany cílových skupin z druhé strany hranice je nevýrazný. Skupiny podnikatelů ze sféry cestovního ruchu, navazujících oblastí obchodu a pohostinství nejsou významněji dotčeny. Vzhledem k poměrně velké vzdálenosti mezi partnerskými městy (Nová Paka – Pieszyce cca 120 km) je potenciál příspěvku investičních i neinvestičních projektů k rozvoji přeshraničních vazeb a propojování skupin omezen. Šíře dopadu má spíše lokální charakter. Turistická návštěvnost ze strany cílových skupin z polské strany hranice je v Nové Pace zaznamenávána v souvislosti s projektovými aktivitami, mimo projekty je však mizivá. Zkvalitněním společné marketingové strategie by mohl mít cestovní ruch na rozvoj regionu širší dopad. Propagace turistických atraktivit ze strany města Nová Paka není dostatečná ani ve městě, ani u partnerů přeshraniční spolupráce. Město by například mohlo intenzivněji spolupracovat a komunikovat s pracovníky turistického informačního centra, být nápomocno při vydání nových propagačních materiálů, tiskovin, map, pohlednic apod. Mimo projekty se propagačních materiálů na náklady města vydalo minimum. Chybí nové pohlednice Nové Paky, informační brožury o historii, pozoruhodnostech a zajímavých místech města, upomínkové předměty. Cestou ke zvýšení turistické návštěvnosti může být

lepší využití značky UNESCO, s níž se Nová Paka může zviditelnit hned dvakrát. Prvně v souvislosti s Geoparkem Český ráj, zařazeným do seznamu UNESCO, na jehož území se město Nová Paka nachází, za druhé ve vztahu k českému a slovenskému loutkářství, zapsanému v prosinci 2016 v Addis Abebě na Reprezentativní seznam světového nemotného kulturního dědictví lidstva. Do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR bylo již v prosinci 2012 zapsáno východočeské loutkářství, do kterého se řadí proslulá řezbářská dílna rodu Suchardů z Nové Paky. Městské muzeum v Nové Pace tak má vzácnou šanci prezentovat své expozice loutek s prestižním označením UNESCO a profitovat tak při rozvoji cestovního ruchu. (Rozvojový plán Novopacka 2017–2027).

Zda si přeshraniční spolupráce v obci Nová Paka udrží svoji podobu, bude se rozvíjet dalším směrem, nebo zanikne, záleží především na rozhodnutí samosprávy města a aktérech spolupracujících obcí. Přirozená obnova realizačního týmu, způsobená např. odchodem pracovníka do důchodu nebo změnou osoby na pracovní pozici, může s příchodem jiných lidí vnést do spolupráce nová řešení, postupy, myšlenky, nápady, přispět k odbourání zavedených stereotypů letité spolupráce. Snahou by mělo být rozšiřování sítě kontaktů na nejrůznějších úrovních. Důležití jsou především lidé. Bez jejich iniciativy, motivace, entuziasmu a nasazení není totiž žádná další spolupráce možná.

11 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, 2011. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. 2. vydání, přepracované a rozšířené. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1974-3.
- ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Markéta LUHANOVÁ, 2007. *Politika v regionálním rozvoji: Úvod do studia*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-213-1157-2.
- ČMEJREK, Jaroslav, 2008. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství. ISBN 978-80-87197-00-4.
- DOČKAL Vít, 2005. Regionální spolupráce a její formy. In: DOČKAL, Vít, Martin CHOVANČÍK, Michaela KOZLOVÁ, Lukáš MALÁČ, Jiří ŠKODA a Pavel VERNER. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obláček a hrana reality*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3751-2.
- DOČKAL Vít, Jiří ŠKODA, 2005. Regionální spolupráce a Evropská unie. In: DOČKAL, Vít, Martin CHOVANČÍK, Michaela KOZLOVÁ, Lukáš MALÁČ, Jiří ŠKODA a Pavel VERNER. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obláček a hrana reality*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3751-2.
- DOSTÁL, Vít, 2017. *Paradiplomacie českých krajů: regiony jako aktér mezinárodní politiky*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-447-6.
- GALVASOVÁ, Iva, Jan BINEK, Kateřina CHABIČOVSKÁ, Jan HOLEČEK a Dušan HALÁSEK, 2007. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje* [online]. Brno: Georgetown [cit. 2019-07-01]. ISBN 80-251-20-9. Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Spoluprace_obci.pdf
- HOLEČEK, Jan, Jan BINEK, Iva GALVASOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ a Hana SVOBODOVÁ, 2009. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech* [online]. Brno: GaREP Publishing [cit. 2019-07-01]. ISBN 978-80-904308-2-2. Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2009/03/Obec_souvislosti.pdf
- HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ, 2013. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-213-1413-9.

- JÁČ, Ivan a kolektiv, 2010. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-7431-038-6.
- JEŘÁBEK, Milan, Jaroslav DOKOUPIL a Tomáš HAVLÍČEK, 2004. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?*. Praha: Academia. ISBN 80-200-1051-3.
- JETMAR, Marek, 2007. *Cestovní ruch v příhraničních oblastech*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o. ISBN 978-80-86578-65-1.
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana, 2014. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium. ISBN 978-80-87284-44-5.
- MAJEROVÁ, Věra, Tomáš KOSTELECKÝ a Luděk SÝKORA, 2011. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: Příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4093-5.
- NOWAK, Agnieszka a Josef LUKÁŠEK, 2019. *Euroregion Glacensis: země pozoruhodné přírody a historie*. Kłodzko. ISBN 978-83-64423-95-6.
- PEKOVÁ, Jitka, 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: MANAGEMENT PRESS. ISBN 80-7261-086-4.
- PEKOVÁ, Jitka, 2008. *Veřejné finance úvod do problematiky*. 4. vydání. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-358-4.
- SOJKOVÁ, Lenka, 2010. Teoretické aspekty regionálních disparit. In: IVAN, Jách a kolektiv. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing, s. 13–21. ISBN 978-80-7431-038-6.
- WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ, Milan DAMBORSKÝ, Jiří BLAŽEK a kolektiv autorů, 2008. *Regionální rozvoj: (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-699-0.
- ZICH, František, 2003. *Regionální identita obyvatel v pohraničí: Sborník příspěvků z konference "Evropská, národní, či regionální identita?" Praha 3. 10. 2003*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 80-7330-039-7.
- ZICH František, Ondřej ROUBAL, Vilém KUNZ a Jan RYTINA, 2006. *Sociální potenciál regionu (Soubor studií)*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. ISBN 80-86754-69-3.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993, Ústava České republiky.

Zákon č. 128/2000, o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 248/2000, o podpoře regionálního rozvoje.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Zákon č. 314/2002 Sb, o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999, o přijetí Evropské charty místní samosprávy.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí, předpis č. 94/2000, o přijetí Evropské rámcové úmluvy o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady.

Internetové zdroje

AEBR, Asociace evropských pohraničních regionů [online]. [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: https://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.cz.pdf

BAŘINA, Miloslav. Z minulosti Nové Paky. In: *Nová Paka, 2004* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/z-minulosti-nove-paky/d-37408/p1=13457>

BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export, ©1997-2019 [online]. CzechTrade [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>

BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export, ©1997-2019 [online]. CzechTrade, [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nomenklatura-uzemnich-statistickych-1855.html>

CZ-PL Cíl 3/ Cel 3 2007-2013: Fond mikroprojektů, ©2019 [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/fond-mikroprojektu.html>

CZ-PL Cíl 3/ Cel 3 2007-2013: Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007 – 2013, ©2019 [online]. JTS Olomouc [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/>

CZ-PL Cíl 3/ Cel 3 2007-2013: Územní vymezení [online]. [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/uzemni-vymezeni.html>

- CZ-PL: Interreg V-A Česká republika – Polsko* [online]. [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu>
- Český statistický úřad: ČSÚ a územně analytické podklady* [online]. 2019 [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
- Český statistický úřad: Malý lexikon obcí České republiky – 2017* [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017>
- Český statistický úřad: Vybrané údaje o správních obvodech ORP* [online]. 2018 [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/vybrane_udaje_o_spravnich_obvodech_orp
- Český statistický úřad: Vybrané ukazatele za euroregiony České republiky* [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E901_null_&katalog=all&pvo=RSO21&c=v51~3__RP2018
- Databáze strategií: Portál strategických dokumentů v ČR* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/narodni-rozvoje-plan-cr-2007-2013>
- DotaceEU.cz: Evropské fondy v ČR* [online]. ©2019a [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>
- DotaceEU.cz: Evropské fondy v ČR* [online]. ©2019b [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020/Operacni-programy>
- DotaceEU.cz: Koncepce politiky soudržnosti po roce 2020* [online]. 2018 [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/2b17829c-0fba-4077-8e3c-faac0689a9dc/NKR-schvalena-verze.pdf.aspx?ext=.pdf>
- Evropská komise: Regionální politika* [online]. [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/2021_2027/
- Euroregion Glacensis: Podmínky vstupu* [online]. ©2012 [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: <https://www.euro-glacensis.cz/podminky-vstupu.html>
- Euroregion Glacensis: Úvodem* [online]. ©2012 [cit. 2019-08-26]. Dostupné z: <https://www.euro-glacensis.cz/uvodem.html>

- Euroregion Nisse-Nisa-Nysa* [online]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=2
- Euregio PL-CZ* [online]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <http://www.euroregions.org/cz/index/euroregiony-w-polsce/11.html>
- Fond mikroprojektů v Euroregionu Glacensis byl ukončen po sedmi letech závěrečnou konferencí v Janských Lázních. In: *Euroregion Glacensis* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <https://www.euro-glacensis.cz/clanky-fond-mikroprojektu-v-euroregionu-glacensis-byl-ukoncen-po-sedmi-letech-d88fc6edf2-ch-laznich.html?lang=10>
- Městské muzeum Nová Paka: Největší zkamenělý strom* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://muzeum.cz/muzeum/nejvetsi-zkamenely-strom/>
- Městské muzeum Nová Paka: Přírodovědné sbírky* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://muzeum.cz/muzeum/prirodovedne-sbirky/>
- Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013* [online]. MMR [cit. 2019-05-31]. Dostupné z: [https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Regionalni-rozvoj/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020-\(1\)](https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Regionalni-rozvoj/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020-(1))
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019* [online]. MMR [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/Nova-SRR-21>
- Nová Paka plánuje rekordní investice, může utratit čtyři sta milionů korun. In: *Jicinskozpravy.cz* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: http://www.jicinskozpravy.cz/archiv/zpravy/2020/1/5-nova-paka-planuje-rekordni-investice-muze-utratit-ctyri-sta-milionu-korun.htm?hled=Cogan&fbclid=IwAR3-Ztmf_F-UavaNMd0hulY8cfGrHjymQQSjVCiRX11kJC8t2JVd20uBSEA
- Nová Paka: Geografické údaje* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/geograficke-udaje/ds-8560/p1=13357>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/kompostarna-bioodpadu/ds-27826/p1=59092>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/multifunkcni-hriste-stikov/ds-27717/p1=57118>

- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/nizkoprahovy-klub-novopacko/ds-28234/p1=66558>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/obnova-hrbitovni-zdi/ds-27810/p1=58674>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/rekonstrukce-hasicckych-zbrojnic-v-novopackych-osadach/ms-58859/p1=58859>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/rozvoj-zamestnancu-mesta-nova-paka/ms-58803/p1=58803>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/technologicke-centrum-orp-nova-paka/ms-57464/p1=57464>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/zajisteni-plynule-dopravy-na-prujezdu-novou-pakou/ds-27795/p1=58441>
- Nová Paka: Rozvoj města, územní plány* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/zvysovani-kvality-rlz-v-usc-nova-paka/ds-27714/p1=57109>
- Nová Paka: Rozvojový plán Novopacka 2017–2027* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/rozvojovy-plan-novopacka/ds-11411/p1=29146>
- Opatření 1.3 - Rozvoj obchodní a turistické infrastruktury. In: *CZ-PL: Interreg III A* [online]. [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: http://www.interreg3a.dolnyslask.pl/projekty_czeskie_interreg.php?currentPage=projekty_czeskie_interreg
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj: Regionální rozvoj* [online]. ©2019, duben 2013 [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/a9fc8be4-58a0-4137-9c6d-f9a05466a115/SRR-2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf>
- Veřejná správa online: Deník Veřejné správy*, 2008 [online]. Triada, spol. s r.o. [cit. 2019-06-12]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=63326281>

Zápis z 19. jednání RM dne 17. 8. 2005. In: *Nová Paka: oficiální web města* [online]. 2005 [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/19-schuze-rm-dne-17-8-2005/d-82600/p1=56292>

Zápis č. 20 z jednání organizačního výboru. In: *Nová Paka: oficiální web města* [online]. 2005 [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/20-schuze-05-09-2005/d-83166/p1=60872>

Zápis z 21. schůze výboru pro rozvoj. In: *Nová Paka: oficiální web města* [online]. 2005 [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/21-schuze-01-09-2005/d-82926/p1=60872>

Zápis z 21. schůze zastupitelstva města. In: *Nová Paka: oficiální web města* [online]. 2005 [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <http://www.munovapaka.cz/21-schuze-zm-dne-14-9-2005/d-84138/p1=60871>

Interní zdroje

Archiv města Nová Paka

Žádosti a ostatní interní dokumenty Města Nová Paka k projektům:

Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic

Platforma rozvoje cestovního ruchu

Kultura a sport v polsko-českých barvách

Kultura a spolupráce se vyplatí nám všem

Česko-polské stezky do pravěku, od Geoparku UNESCO po starohory

Společná kultura obohacuje

Ostatní zdroje

Rozhovor se starostou města Nová Paka, 13. 1. 2020

Rozhovor s neuvolněným místostarostou města Nová Paka, 7. 1. 2020

Rozhovor s tajemníkem MěÚ Nová Paka, 7. 1. 2020

Rozhovor s vedoucím odboru školství a kultury MěÚ Nová Paka, 7. 1. 2020

Rozhovor s bývalým vedoucím oddělení rozvoje MěÚ Nová Paka, 15. 1. 2020

Rozhovor s vedoucím majetkového odboru MěÚ Nová Paka, 13. 1. 2020

Rozhovor s ředitelkou Regional Development Agency, 7. 1. 2020

Rozhovor s bývalou ředitelkou Centra kultury v Pieszycích, 24. 1. 2020

Rozhovor s bývalou projektovou manažerkou v Pieszycích, 31. 1. 2020

12 Přílohy

Příloha 1 Seznam rozeslaných otázek

Otázka č. 1: Máte nějaké informace o začátcích přeshraniční spolupráce v Nové Pace?

Otázka č. 2: Která strana iniciovala jednání o přeshraniční spolupráci?

Otázka č. 3: Jaké subjekty považujete za aktéry přeshraniční spolupráce ve městě Nová Paka?

Otázka č. 4: Jakým způsobem se jednotliví aktéři na přeshraniční spolupráci podílejí?

Otázka č. 5: Jak obecně hodnotíte vzájemnou spolupráci partnerů v rámci přeshraniční spolupráce v Nové Pace?

Otázka č. 6: Jaké hlavní cíle si v rámci přeshraniční spolupráce kladete?

Otázka č. 7: Jak se daří stanovené cíle naplňovat?

Otázka č. 8: Jaký vliv má přeshraniční spolupráce rozvoj regionu?

Otázka č. 9: Který společný projekt přeshraniční spolupráce vnímáte jako nejzdařilejší? Zdůvodněte.

Otázka č. 10: Narážíte v rámci přeshraniční spolupráce také na nějaké problémy či limity?

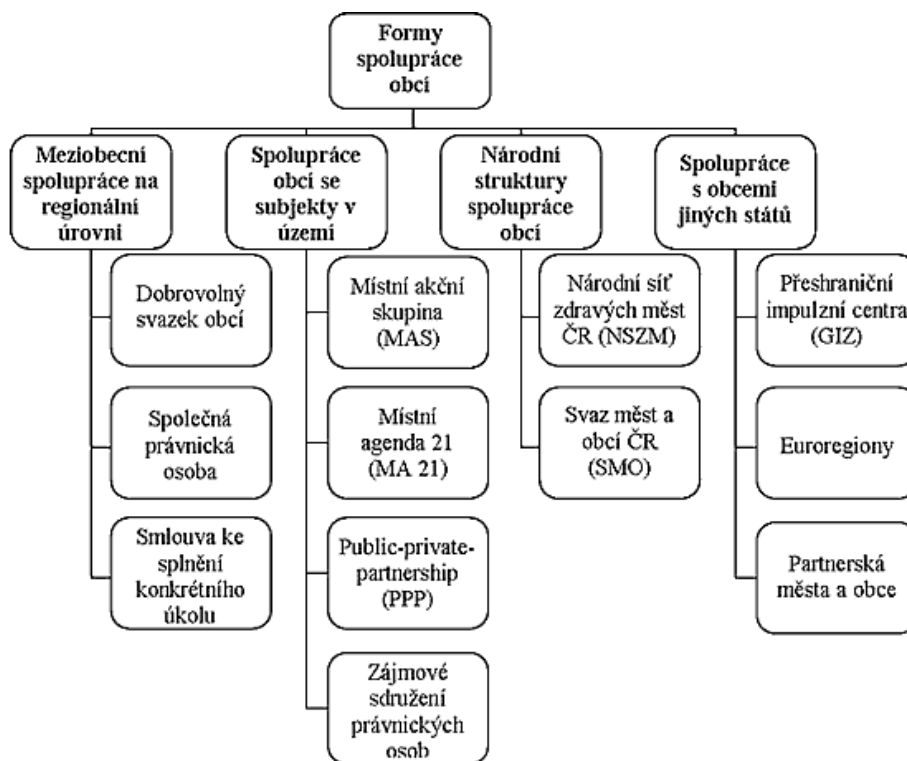
Otázka č. 11: Jak vnímáte vztahy mezi aktéry přeshraniční spolupráce?

Otázka č. 12: Proč není město Nová Paka členem Euroregionu Glacensis?

Otázka č. 13: Přispívá přeshraniční spolupráce k posílení vzájemné integrace mezi polskou a českou stranou? Zdůvodněte.

Otázka č. 14: Jak vidíte přeshraniční spolupráci ve městě Nová Paka v dalších letech?

Obrázek 1 Přehled organizačních forem spolupráce obcí

Zdroj: Veřejná správa online, převzato dle Galvasové. Dostupné z [www: http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=63326281](http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=63326281)

Obrázek 2 Mapa euroregionů v České republice

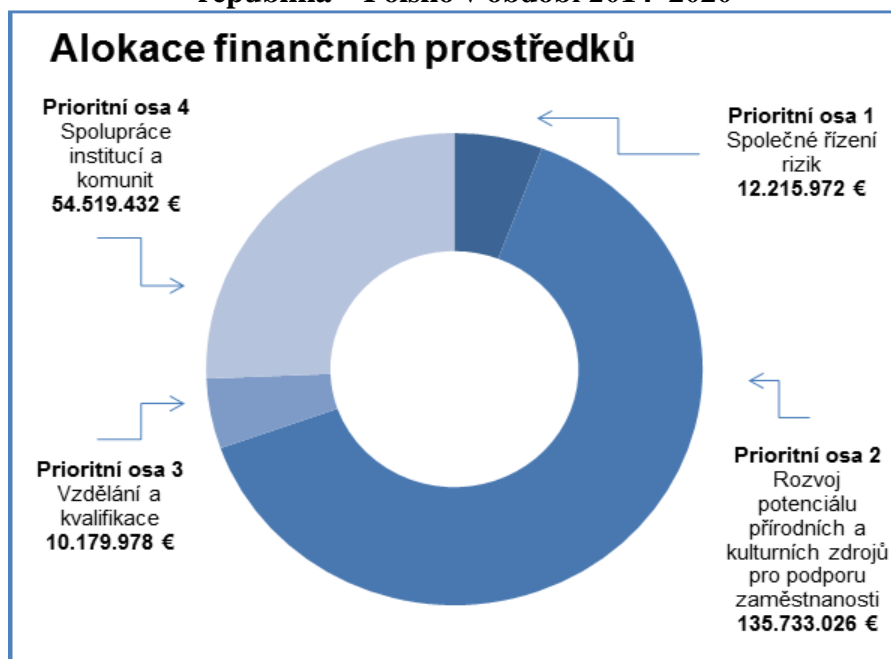
Zdroj: Euregio PL-CZ. Dostupné z <http://www.euroregions.org/cz/index/euroregiony-w-polsce/11.html>

Obrázek 3 Podporované území v rámci OP přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika pro období 2007–2013

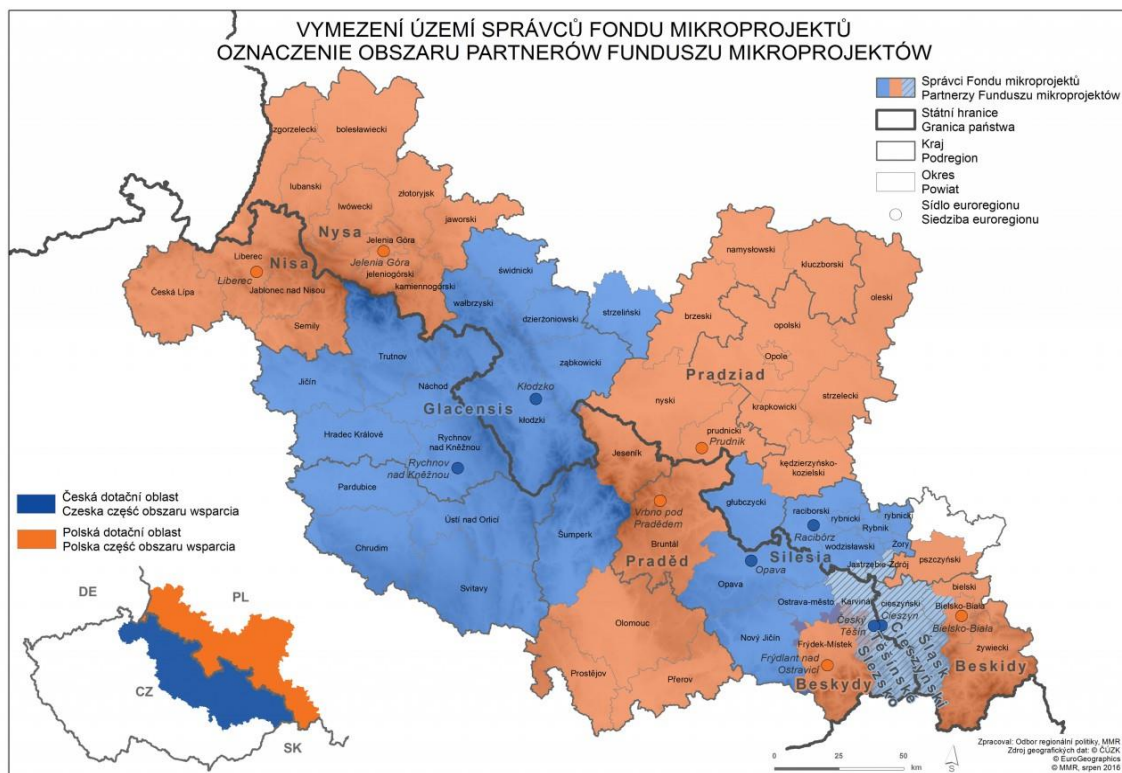
Zdroj: CZ-PL Cíl 3/ Cel 3/2007-2013, dostupné z <http://old.cz-pl.eu/uzemni-vymezeni.html>

Obrázek 4 Alokace finančních prostředků v programu Interreg V-A Česká republika – Polsko v období 2014–2020

Zdroj: CZ-PL.EU, převzato. Dostupné z <http://www.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu>

Obrázek 5 Dotační území programu Interreg V-A Česká republika – Polsko v období 2014–2020

Zdroj: CZ-PL.EU, převzato. Dostupné z <http://www.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu>

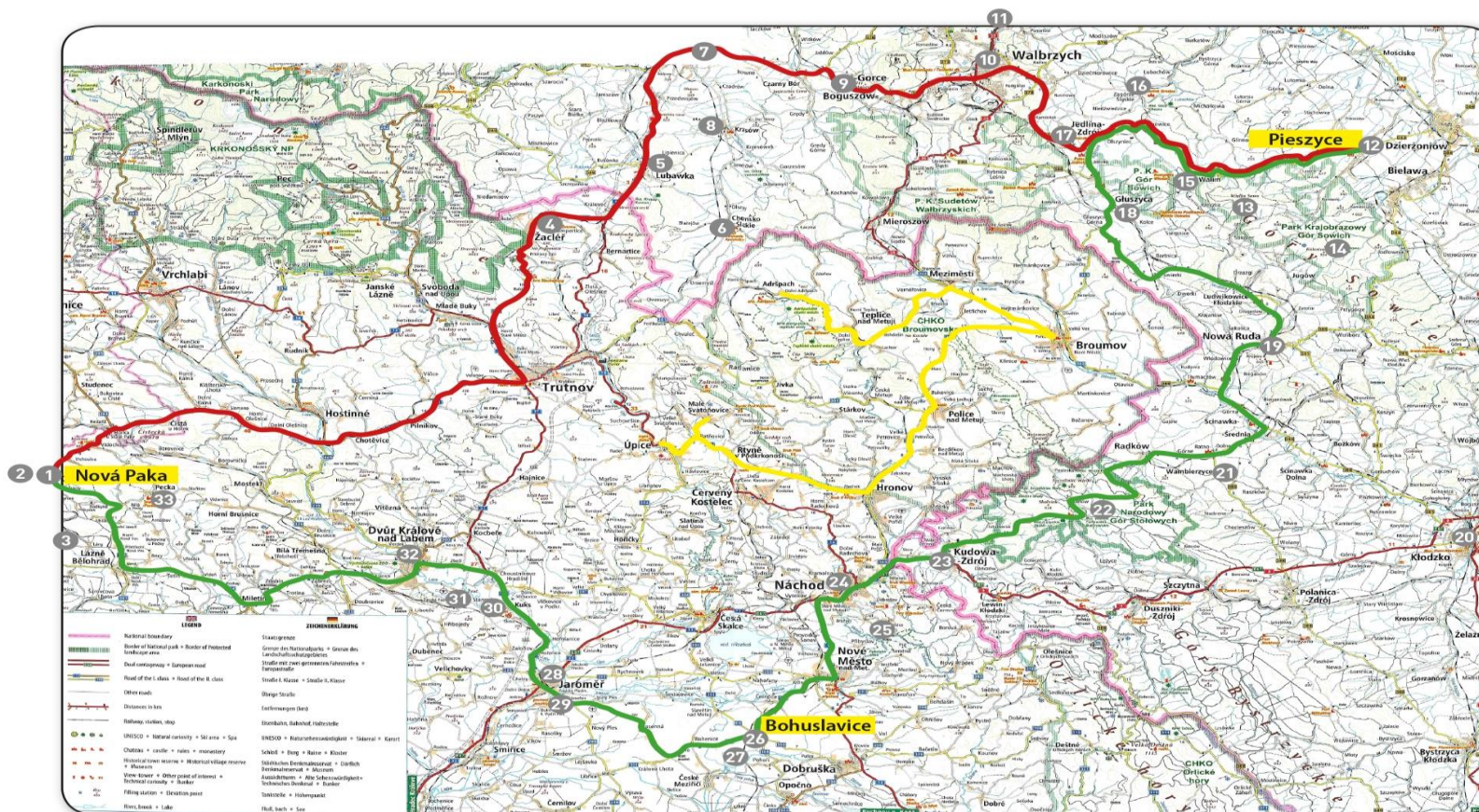
Tabulka 1 Přehled euroregionů v ČR, řazeno dle data vzniku

Název euroregionu	Datum vzniku	Partnerský stát
Nisa	21. 12. 1991	Polsko, Německo
Labe	24. 06. 1992	Německo (Sasko)
Krušnohoří	18. 12. 1992	Německo (Sasko)
Egrensis	03. 02. 1993	Německo (Sasko)
Šumava	20. 09. 1993	Německo, Rakousko
Glacensis	05. 12. 1996	Polsko
Praděd	02. 07. 1997	Polsko
Těšínské Slezsko	22. 04. 1998	Polsko
Silesia	20. 09. 1998	Polsko
Pomoraví	23. 06. 1999	Rakousko, Slovensko
Beskydy	09. 06. 2000	Slovensko, Polsko
Bílé Karpaty	30. 07. 2000	Slovensko
Silva Nortica	28. 05. 2002	Rakousko

Zdroj: Vlastní zpracování dle Euroregion Nisse-Nisa-Nysa.

Dostupné z www: http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=2

Obrázek 6 Celková mapa trasy zajímavostí ČR–PL

Zdroj: Žádost k projektu Česko polské stezky do pravěku, od Geoparku UNESCO po starohory, příloha č. 12